

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

PETRAS KLIMAS IR SEINŲ KLAUSIMAS – Petras Maksimavičius ...	3
ŽOLINIŲ ATLAIDUOSE PUNSKĖ DALYVAVO LIETUVOS PREMJERAS SAULIUS SKVERNELIS – Irena Gasperavičiūtė	5
IŠVYKA Į AUGUSTAVĄ – Vida Jolanta Stankevičienė	23
TARPTAUTINĖS SPORTO ŽAIDYNĖS – Vida Jolanta Stankevičienė	24
PUNSKO KRAŠTO BITININKŲ IŠVYKA – Petras Vitkauskas	10
LIETUVOS IR LENKIJOS UGNIAGESIŲ PRATYBOS – Petras Vitkauskas	28

JAUNIMO GRETOSE

LLJS. KAI ŠNEKTOS VIRSTA DARBAIS – Jurgita Stankauskaitė	7
--	---

KULTŪROS BARUOSE

KOKIA ČA GAIDA? – Jurgita Stankauskaitė	11
ŽOLINIŲ VAINIKAI – Valdas Žilionis	13
ŽOLINĖS – Valdas Žilionis	16

MŪSŲ INTERVIU

„KŪRĖJŲ PĖDSAKAIS SEINŲ IR SUVALKŲ KRAŠTE“ – Eugenija Pakutkienė	18
---	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

PIRMOJI NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ AUKA – Aleksandras Vainauskas (1897–1919) – Gintaras Lučinskas	25
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	30
-----------------------------	----

Viršeliuose:

- Žolinių akimirka (Valdo Žilionio nuotr.)
- Žolinių procesija (Paulos Rupinskaitės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-08-24.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spausdos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Žolines į Punksą traukia jau seniai – tai patys didžiausi šioje parapijoje atlaidai. Žmonės plūsta į juos ne tik iš aplinkinių kaimų ir parapijų, bet, Žolines įtraukus į Punksko dienų programą, čia atvyksta visai nemažai turistų tiek iš Lenkijos, tiek Lietuvos. Šiemet Punksas sulaukė ir ypatingo svečio – čia lankėsi LR ministras pirmininkas Saulius Skvernelis. Apie ką su juo buvo kalbama – skaitykite šiame „Aušros“ numeryje.

Beje, rengti Punksko dienas padeda ir daugybė institucijų bei lietuvių organizacijos: Lenkijos lietuvių draugija, Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija, Lenkijos lietuvių jaunimo sąjunga. Pastaroji atsinaujinusi, pagyvėjusi. Tuoj bus metai, kai dirba nauja jos valdyba, taigi ne tuščios kalbos šiame „Aušros“ numeryje Aidžio Staskevičiaus, LLJS valdybos pirmininko, pasakojimas apie LLJS veiklą. Šis pasakojimas paremtas atliktais darbais. Sveikinu LLJS! Ji ryžtasi iššūkiams, o tai yra veiklos varomoji jėga. Iš Jurgitos Stankauskaitės pokalbio su Aidžiu sužinome, kad Jaunimo sąjunga 2021 m. planuoja surengti Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Tikslas geras, planai ambicingi. Jaunimo sąjunga imasi ir kitų svarbių veiklų. Puiku. Paskaitykite straipsnį „LLJS. Kai šnektos virsta darbais“, o reikalui esant padėkim jaunimui. Tikrai malonu matyti, kaip puikiai veikia organizacija, kurioje ir pati žengia pirmuosius visuomeninės veiklos žingsnius, dalyvaudama ją kuriant.

Kaip bebūtų – rugpjūtis, tad šis „Aušros“ numeris daugiausia skirtas Žolinėms. Čia rasite paskirų kaimų vainikų, procesijos ir tautodailės mugės akimirky, Estradinių dainų šventės nuotraukų. Atšventę šią vasaros pabaigos šventę gandrai patraukia į tolimą kelionę šiltųjų kraštų link, o mes – kas į darbą, kas į mokyklą, kas derliaus rinkti.

Petras Klimas ir Seinų klausimas

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 14 nr.

LIETUVOS TARYBOJE

P. Klimas dalyvavo daugumoje Lietuvos Tarybos posėdžių, rengė ir redagavo įvairius dokumentus ir atsišaukimus. Jį reikėtų vadinti ne tik Vasario 16-osios akto signataru, bet taip pat jo bendraautoriumi. Štai kaip P. Klimas savo atsiminimuose apibūdino šį dokumentą: „To pagrindinio akto tekstas, kurį mes nustatėme solidarumo vedami, skyrėsi nuo visų ligi tol aplinkybių sužalotų pareiškimų. Jis buvo trumpas ir griežtai principingas, kitaip tariant, amžinas, prieš kurį gali reikštis tik atviri ar užsimaskavę priešai.“

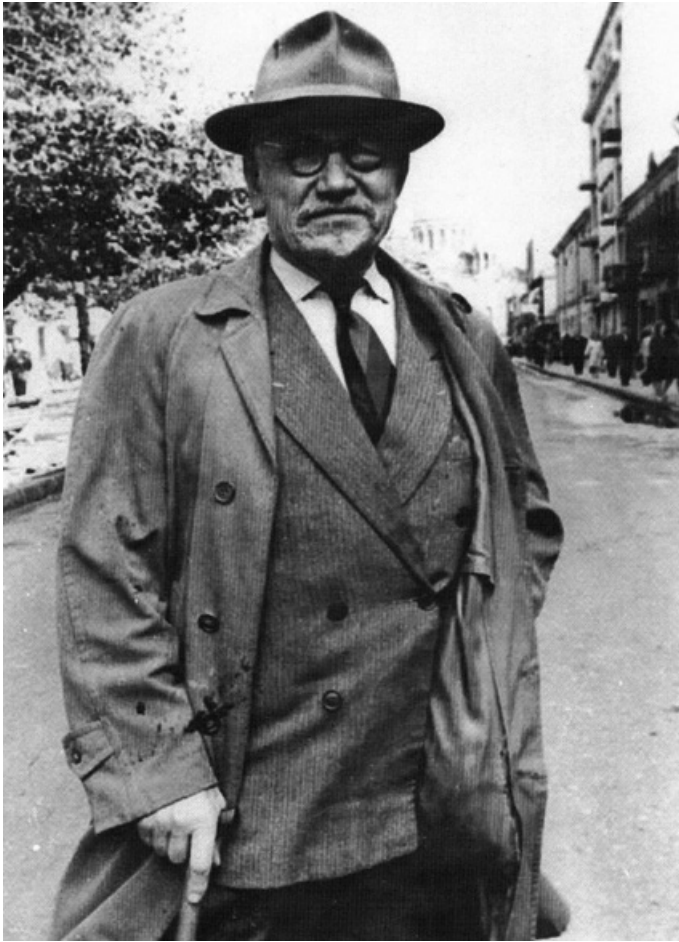
„Lietuvos aido“ redakcija vasario 16-osios vakarą kreipėsi į karo cenzūros darbuotojus, ketindama išleisti specialiai šiai datai skirtą numerį su Akto tekstu ir keliais straipsniais Lietuvos politinių siekių tema. Tačiau Aktą viešinti buvo uždrausta. Cenzūros konfiskuotame ir neišplatintame „Lietuvos aido“ numeryje P. Klimas rašė: „Daug sunkių dienų pragyveno mūsų tauta. Tarp laimėjimų, piktų kovų ir skaudžių nelaimių ėjo metų metai, amžių amžiai. Užpuolė mus pagaliau didysis karas, išsklaidė, sutremė mus, sunaikino. Bet dvasia ir tiek metų žiauriai slopinta tautos ugnis neužgeso. Ji rusėjo mūsų tėvynės mylėtojų širdyse, nuolat plėtė, lietė nudžiūvusius ir numirkusius tautos dainus, juos uždegė ir meilės liepsna surišo su gimtine. Dar daug, berods, yra tos

ugnies nepaliestų atžalų mūsų tėvynėje. Daugelis jų net, tarytum, nesijaučia savo prabočių sūnūs besą. Bet mes žinome juos mūsų gimtuosius ir tikruosius brolius esant ir netikime, kad jie nuo mūsų amžinai nusišalintų, nuo mūsų nuklystų. Mes tvirtai tikime mūsų tautos atgimimu ir tik ieškome kuo patogiausių jam sąlygų. Visas mūsų gyvenimas buvo kova dėl jų. [...] Tuo būdu priešė vasario 16. Tai buvo diena, kurią Taryba, bendrais Lietuvos reikalais vedina, vėl suėjo į tvirtą vienybę ir visi jos nariai vienu balsu nutarė paskelbti Lietuvos nepriklausomybę taip, kaip to krašto interesai reikalauja ir kaip tat leidžia pripažintoji liuso tautų apsisprendimo teisė. Tai yra galutinis Tarybos žodis, kuris nebegali būti atšauktas. Mūsų istorijoje jis yra naujos gadynės pradžia.“

Reikia pridurti, kad nuo 1917 m. P. Klimas dirbo Lietuvių mokslo draugijos vadovėlių leidimo komisijoje. Iki 1918 m. vidurio pavyko išleisti 56 vadovėlius. Šį darbą derino su veikla Lietuvos Taryboje, įsipareigojimais Lietuvių draugijoje nukentėjusiems nuo karo šelpti ir „Lietuvos aido“ redagavimu.

PARYŽIAUS TAIKOS KONFERENCIJA IR SEINŲ KLAUSIMAS

1918 m. lapkričio 11 d. P. Klimas pradėjo darbą Užsienio reikalų ministerijoje. 1919 m. kovo 7 d. buvo paskirtas Lietuvos delegacijos nariu Paryžiaus taikos konferencijoje. Rūpinosi visa delegacijos raštvedyba.

Petras Klimas Kaune 1965 m.

Apie savo darbą rašė: „[...] *man dabar tenka daryti įvairūs raštai į valstybes ir konferencijas, reikia išrūpinti jų išvertimus, reikia vesti visi posėdžių protokolai, redaguoti propagandos literatūrą ir vesti spaudos biurą, šnekėti su korespondentais ir gaminti jiems informacinę medžiagą, pagalios palaikyti ryšius su mūsų valdžia ir diplomatais.*“ Delegacija siekė Lietuvos tarptautinio pripažinimo bei kad ji dalyvautų derybose kaip pilnateisė Europos valstybė. Deja, jos, kaip ir kitų dviejų Baltijos valstybių atstovams, to pasiekti iki galo nepavyko, tad daugiausia teko veikti neoficialiai.

Lietuvos delegacija Taikos konferencijos pirmininkui ir kitiems aukštiesiems to meto pareigūnams parašė begalę memorandumų, prašydama juose gerbti lietuvių teisę į savarankišką gyvenimą. Įrodinėjo, kad atkurta Lietuvos valstybė galinti

savarankiškai tvarkyti savo reikalus. Ypač daug pastangų dėta siekiant įrodyti, kad Lietuvos atkūrimas nesušilpnins Lenkijos pozicijos, saugant Europą nuo galimos Rusijos bolševikų invazijos. Tuo metu Vakarų Europos šalis, ypač Prancūzija, ragino Lietuvą susitarti su Lenkija, kuriant vieną valstybinį organizmą. Lietuvos atstovai kategoriškai atsisakė savo šalį paversti Lenkijos provincija ir visais įmanomais būdais, taip pat besiremiami P. Klimo parengta studija, bandė apibrėžti valstybės ribas, atsižvelgdami į etnografinius atskirų sričių bruožus. Šiuose darbuose daug kartų buvo keliamas Seinų ir Punsko, kaip Lietuvos valstybės teritorijos dalies, klausimas.

„*Pikčiausiai sujaudino kraštą, kai lenkai rugpjūčio mėn. užpuolė mūsų sargybas Seinuose, išvaikė kunigų seminariją, kunigus internavo, mokytojus areštavo... [...] Seinų kunigai ir seminarijos profesoriai (kanaun. J. Narjauškas, kun. Laukaitis, Pijus Bielskus) atsiuntė mūsų delegacijai platų memorandumą apie tuos įvykius... [...] Tą protestą ir memorandumą mes notifikavome Aukščiausiai Santarvės Tarybai...*“

Tarptautinėje plotmėje to meto padėtį ir nuotaikas apibūdina 1919 m. rugpjūčio 27 d. Lietuvos Ministro Pirmininko M. Sleževičiaus Lietuvos delegacijai Paryžiuje atsiųsta telegrama: „*Jau esame Jums telegrafavę, kad mes negalime sutikti perleisti lenkams Seinus ir Punkską ir kad mes reikalaujame demarkacinės linijos*

mažų mažiausiai Juodosios Ančios upe, Punkskui ir Seinams pasiliekant lietuvių pusėje. [...] Mes giname ir ginsime Seinus, Punkską ir kitas lietuvių gyvenamas vietas.“

1919 m. rudenį P. Klimas parvyko iš Prancūzijos jau į kitą Lietuvos sostinę – Kauną. Vilniaus kraštas ir Lietuvos sostinė Vilnius jau buvo užimti lenkų.

P. Klimas dalyvavo delegacijoje, kuri pasirašė sutartį dėl karo metu pasitraukusiųjų į carinės Rusijos gilumą grąžinimo, o 1920 m. liepos 12 d. – taikos sutartį su Rusija. Jo vaidmuo buvo itin svarbus mėginant spręsti Lietuvos ir Lenkijos sienų klausimą, tačiau padėtis dinamiškai keitėsi. Po laikinų Lenkijos pralaimėjimų su Rusija ir Vilniaus atgavimo 1920 m. viduryje bolševikų puolimas buvo sustabdytas ir pereita į kontrpuolimą. 1920 m. rugsėjo mėn. Seinai, Punkskas, Kapčiamiestis vėl buvo užimti lenkų kariuomenės. P. Klimas tada jau dirbo Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje. „*Sunku kitiems išivaizduoti, kaip mes tada desperatiškai nervinomės toje mažoje užsienio reikalų ministerijoje*“, – prisiminė jis. Netrukus pradėta ruošti vadinamosioms deryboms Kalvarijoje ir Suvalkuose: „*Mes tada džiaugėmės, Vilnių atgavę ir pašalinę visus išibrovėlius, bet slėgė kažkokios piktos nuojautos. Per dienas ir naktis aš sėdėjau štabo patalpose Katedros aikštės pašonėje ir kniaubiausi ant patiesto didžiulio žemėlapiu, sekdamas kiekvieną telefonu pranešamą kariuomenių postūmį ar posūkį ir derybų eigos kupstus.*“

Vėliau P. Klimas dalyvavo Tautų Sąjungos taryboje, Briuselyje 1921 m. balandžio–rugsėjo mėn. vykusiose derybose dėl Lietuvos ir Lenkijos ribų bei santykių nustatymo. Jo darbo Užsienio reikalų ministerijoje metais Lietuva sulaukė tarptautinio pripažinimo. *De jure* ją pripažino Anglija, Prancūzija, JAV, Vokietija, Italija, Latvija, Estija, Skandinavijos ir Benilukso valstybės.

„TIKRAJAI ŽMONIŠKUMO KULTŪRAI
KURTI YRA PAŠAUKTOS MAŽOSIOS
TAUTOS“

1923 m. rugsėjo 15 d. P. Klimas buvo paskirtas Lietuvos nepaprastuoju pasiuntiniu ir įgaliotuoju ministru Italijoje. 1925 m. gegužės 20 d. tapo pirmuoju Lietuvos nepaprastuoju pasiuntiniu ir įgaliotuoju ministru Prancūzijoje, vėliau Belgijoje, Liuksemburge, Ispanijoje bei Portugalijoje. Rezidavo Paryžiuje ir atstovybei vadovavo iki 1940 m. rugpjūčio 24 d.

P. Klimui teko patirti net dviejų pasaulinių karų išbandymus. Abu jie buvo sunkūs, tačiau Antrasis pasaulinis karas tapo Lietuvos valstybės ir P. Klimo asmenine drama. Apie tėvynės okupaciją jis išgirdo klausydamasis radijo. Sužinojo, kad Lietuva buvo įjungta į SSRS sudėtį. 1943 m. rugsėjo 18 d. P. Klimą suėmė vokiečių gestapas. Jis buvo kalinamas ir tardomas aštuoniolikoje Prancūzijos, Vokietijos ir Lenkijos kalėjimų. 1944 m. pavasarį gražintas į Lietuvą ir paleistas. Prancūzijoje liko žmona su vaikais. Sovietinei kariuomenei artinantis, P. Klimui nepavyko išvykti iš Lietuvos pas šeimą. 1945 m. rudenį sovietų NKVD jį suėmė. Nubaustas 10 metų lagerio ir išvežtas į Čeliabinsko sritį. Į Kauną grįžo tik 1954 m. Sveikatą Sibire praradusio, nuo šeimos atskirto, nepriteklių varginamo paskutiniai gyvenimo metai buvo sunkūs. P. Klimas mirė 1969 m. sausio 16 d. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

Pabaigoje noriu parašyti, ką Petras Klimas teigė apie „mažųjų tautų didumą“. Šie žodžiai aktualūs ir šandien: *„Tikrajai žmoniškumo kultūrai kurti yra pašauktos mažosios tautos, kurios negali didžiulotis materialine aplinka, kurios dvasinių vertybių nesutapatina su jėga, subtilumo neiškeičia į masyvumą, didelių pastatų garbė ne užtrina žmogaus dvasios ir jos laisvės neparduoda už didelius turtus...“*

Žolinių atlaiduose Punske dalyvavo Lietuvos premjeras Saulius Skvernelis

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Punsko valsčiaus viršaičio Vytauto Liškausko kvietimu rugpjūčio 15 d. Punske lankėsi Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas Saulius Skvernelis. Šio neoficialaus vizito metu jis susitiko ir su Lenkijos lietuvių bendruomenės atstovais: lietuviškų organizacijų, kultūros, švietimo įstaigų vadovais. Susitikime Algirdas Vaicekuskas aptarė dabartinę Lenkijos lietuvių padėtį, atkreipė dėmesį į neraminančius pokyčius. Kalbėjo apie Lenkijoje įgyvendinamą švietimo reformą, kurios pasekmė tokia, kad mūsų lietuviškos mokyklos vėl nebeturės aktualių integruoto ugdymo, lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos vadovėlių, sumažės Lietuvos istorijos ir geografijos pamokų. Beje, pagal dabartinį švietimo įstatymą Lietuvos geografijos pamokoms finansavimo iš Varšuvos išvis gali nebūti. Lėšų galės skirti mokyklos vadovaujамasis organas. Lenkijos lietuvių draugijos pirmininkas A. Vaicekuskas taip pat atkreipė dėmesį, kad nėra stabilumo politikoje. Šių metų pavyzdys parodė, kad kai per metus keičiamos finansavimo taisyklės, pasekmės nenaudingos tautinėms mažumoms. Balandį dar neturėjome jokių lėšų. Šiuo metu, rugpjūčio vidury, nežinomos taisyklės dėl 2018 metų finansavimo. Seime yra pateiktas įstatymo projektas, draudžiantis nevyriausybinėms organizacijoms gauti finansavimą iš užsienio. Jei toks įstatymas būtų priimtas, Lietuva negalėtų remti kai

kurių mūsų krašto draugijų rengiamų projektų.

A. Vaicekuskas taip pat pasakojo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos skolos istoriją. Atkreipė dėmesį, kad šiuo metu ginčas dėl skolos jau galėtų būti išspręstas, nes „Žiburys“ dėl jos gražinimo susitarė su Seinų miestu. Tačiau klausimą stabdo teismas, vis atidėliodamas jo sprendimą.

Baigdamas kalbą A. Vaicekuskas apibendrino „Žiburio“ mokyklos veiklą: „Kai įkūrėme „Žiburio“ mokyklą, pirmaisiais metais atėjo 64 mokiniai, o šiais mokslo metais pas mus mokėsi 115 vaikų. Taigi matome augimo tendenciją. Gal vertėtų užbaigti šį projektą. Likusiame mokyklos sklype norėtusi pastatyti sporto aikštelę, baigti aptverti aplinką.“

„Aušros“ redaktorė Irena Gasperavičiūtė trumpai aptarė kultūros ir istorijos paveldo išsaugojimo svarbą. Minėjo, kad Lenkijos lietuvių bendruomenė – tai Lietuvos tęsinys tiek etninės kultūros požiūriu (esame Dzūkijos tąsa), tiek istoriniu (Seinų pavyzdys – šis miestas XIX a. pab.–XX a. pr. buvo svarbus visos Lietuvos kultūros centras). Minint Lietuvos šimtmetį norėtusi, kad šiuo metu rengiama Lituanistinė menė Seinų kunigų seminarijoje būtų baigta ir kitais metais atidaryta.

Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Danutė Valukonytė kalbėjo apie Seinų „Lietuvių namų“ poreikius ir tai, kad Seinų savivaldybė visai nepriširda prie šių namų veiklos finansavimo, net neatleidžia nuo

Susitikimo dalyviai. Centre - LR ministras pirmininkas Saulius Skvernelis

nekilnojamojo turto mokesčio, nors, žinoma, visiškai išlaiko Seinuose veikiančius lenkų kultūros namus. „Lietuvių namuose“ dirbantys 5 žmonės turi uždirbti 0,5 mln. zł, kad čia galėtų vykti kokia nors veikla. Artėja dvidešimtmetis, kai šis pastatas buvo atiduotas naudoti, tad akivaizdu, kad po tiek metų reikia jį ir paremontuoti.

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus direktorė Irena Marcinkevičienė dėkojo už puikų bendradarbiavimą su Švietimo ir mokslo ministerija bei sudarytą galimybę mūsų mokyklų absolventams studijuoti Lietuvoje.

Lietuvos Respublikos premjeras Saulius Skvernelis, išklauses pasisakymų, nedvejodamas pažadėjo, kad aikštynas prie „Žiburio“ mokyklos atsiras. Taip pat žadėjo, kad darbai kuriant Lituanistinę menę Seinų kunigų seminarijoje bus tęsiami, o visas projektas bus baigtas minint Lietuvos šimtmetį. Komentuodamas kitus klausimus pabrėžė, kad tarp Lietuvos lenkų ir Lenkijos lietuvių turėtų būti taikomas veidrodinis principas. Taip pat

premjas pastebėjo, kad Lietuvoje dažnai kalbama ir rašoma emigracijos klausimais, o etninių žemių lietuvių problemos lyg ir primirštos.

Pasibaigus susitikimui premjeras Saulius Skvernelis žurnalistams sakė: „Vyriausybėje artimiausiu metu turėsime priimti sprendimus ir apsvastyti mūsų etninėse žemėse gyvenančių tautiečių, kurie dėl istorinių verpetų dabar yra kitose valstybėse, poreikių,

Karaliaučiaus krašte, Baltarusijoje, Latvijoje. Premjero teigimu, šiais klausimais numatoma sutelkti Užsienio reikalų, Kultūros, Švietimo, Vidaus reikalų ministerijų pajėgumus.

Vėliau premjeras nuvyko į Punsko bažnyčią, taip pat dalyvavo susitikime su Punsko valsčiaus viršaičiu Vytautu Liškausku ir Seinų apskrities viršininku Piotru Alško (Piotr Alszko).

Iš kairės: LR ambasadorius Š. Adomavičius, LR premjeras S. Skvernelis, LR premjero patarėjas D. Matulionis, LR konsulato Seinuose vadovas V. Stankevič

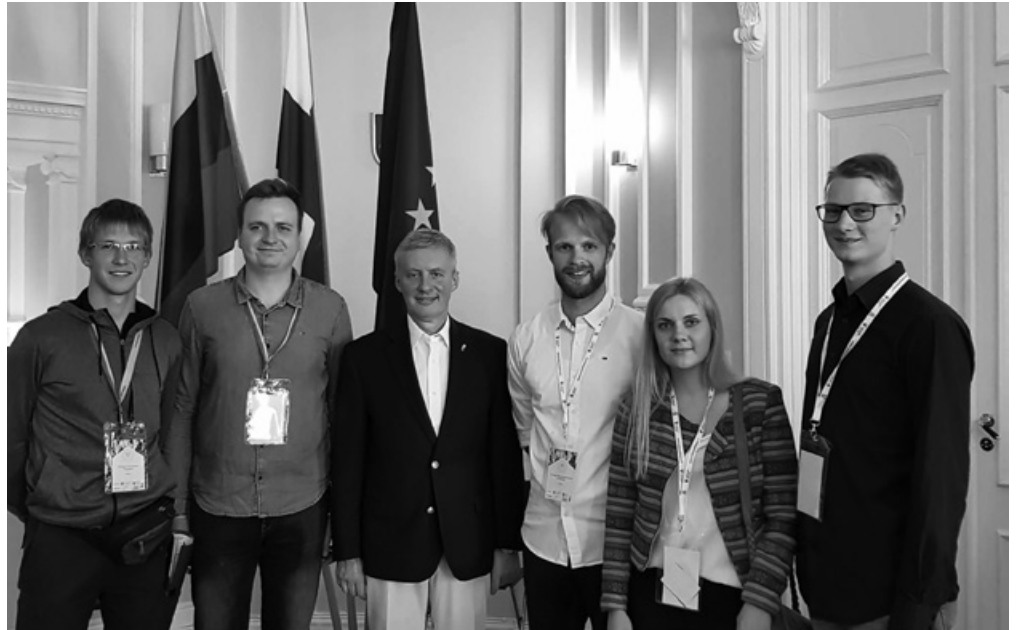
LLJS. Kai šnektos virsta darbais

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Pernai rudenį naujai išrinkta Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos (LLJS) valdyba ilgai negalvojo, už ką yra atsakinga, kokių tikslų buvo įkurta prieš daugelį metų ir kaip ji turi gyvuoti bei atstovauti Lenkijos lietuvių jaunimui ne tik čia, Punske, Seinuose ar Suvalkuose, bet ir svetur – užsienyje gyvenančių lietuvių centruose. Po LLJS rinkimų buvo nuspręsta, kad nauja valdyba dirbs dar daugiau, bus dar labiau matoma visuomenei. Užsibrėžta, kad bus organizuojama nemažai renginių – bent kartą per mėnesį vyks įvairaus pobūdžio susitikimai su jaunimu. Sekant LLJS veiklą socialiniame portale „Facebook“ galima sakyti, kad užsibrėžto tikslo sėkmingai siekiama.

Jau vyko nemažai nedidelių jaunimo aktyvinimo renginių, t. y. keli protmūšiai, žaidimų vakarai, šachmatų turnyrai, orientacinės varžybos dviračiais, susitikimai su Punsko ir Seinų lietuvių gimnazijų bei Punsko licėjaus mokiniais.

LLJS pirmininkas Aidis Staskevičius pasakoja, kad vien neformalių renginių nepakanka įtraukti gimnazijos ir ypač licėjaus moksleivius į bendrą veiklą. Reikia su jais kalbėtis mokykloje, pavyzdžiui, per pristatomas studijų specialybės prizmę. Tokiu būdu randama bendra kalba. Ne iki galo tikslinga moksleivio klausiti, kokiomis temomis jis norėtų pasikalbėti su esamais ir buvusiais studentais. Verta pridurti, kad pastarųjų kelerių metų LLJS darbo praktika rodo, jog mokyklinio amžiaus jaunimas vystosi, kiekvienas įvairiai išgyvena brendimo laikotarpį, jie

Lietuvos ambasadorius Suomijoje Valdemaras Sarapinas (centre) su LLJS delegatais (iš kairės) Povilu Galinsku, Aidžiu Staskevičiumi, Tomu Marcinkevičiumi, Irena Kovalevską, Raimundu Makausku

labai dažnai dar nežino, kaip turėtų atrodyti jų gyvenimas, kokia linkme privalo eiti. LLJS narių užduotis – išmokyti kalbėtis su moksleiviais, diskutuoti su jais, vengiant tiesioginių rimtų klausimų, kurie labai dažnai veikia priešingai – atstumia pašnekovą, išgąsdina, verčia susigūžti, pasislėpti. Po kelių tokių susitikimų pastebėta, kad vienos pamokos trukmės „pasimatymas“ su jaunimu yra labai naudingas. LLJS pasiūlyta pasirinktos aukštosios mokyklos studento paskaita skatina moksleivius ne tik domėtis pristatomos specialybės įdomybėmis, bet ir formuluoti klausimus, susijusius su didžiuliu kelių pasirinkimu po atestatų įteikimo, studijomis, tobulėjimu.

Aidis sako, kad vienas didžiausių LLJS tikslų – didinti Punsko Kovo 11-osios licėjaus moksleivių skaičių. Jie nemažai svarstė, ką ir kaip daryti,

kad jaunimas norėtų ir mielai rinktųsi šią mokyklą, kuo lietuviškas licejus gali patraukti jauną žmogų. Suvokiama, kad mažas gimstamumas yra mažėjančio moksleivių skaičiaus priežastis, tačiau tai ne viskas. Labai dažnai dėl kažkokių priežasčių renkamas lenkiškas mokyklas vietoj tos, kuri tikrai yra perspektyvi ir dažnai arčiausiai namų. Aidis pasakoja, kaip LLJS atstovai sumanė paieškoti atsakymų į minėtus klausimus. Pirmiausia buvo paruoštas labai įdomus, galima sakyti – netipiškas lankstinukas apie Punsko licėjų, su kuriuo buvo keliaujama į kiekvieno Punsko gimnazijos trečios klasės moksleivio namus. Apie apsilankymą nebuvo iš anksto pranešama. Be to, jis netrukdo ilgai. Kaip Aidis sako – norėta tiesiog trumpai pasikalbėti, netrukdamant suaugusiųjų kasdieniauose darbuose. Sąjungos nariai buvo maloniai

PLJK metu kalba A. Staskevičius

pasitikti, nebuvo jiems priekaištaujama dėl sugaištų kelių minučių, skirtų nuoširdžiam pokalbiui, arba dėl tiesiogiai užduodamo klausimo, ar jų vaikas žada mokytis Punsko licėjuje. Jeigu ne, tai kodėl? Aidis pasakoja, kad jiems svarbiausias buvo žmonių atvirumas, nes tik nuoširdžiai kalbant galima pasiekti kokių nors rezultatų. „Jie neslėpė, nebėgo nuo tiesioginio atsakymo. Tai yra labai svarbu. Tėvai drąsiai sakydavo: taip, mano vaikas lankys Punsko licėjū, arba ne“, – kalbėjo Aidis. Be abejo, neigiamas atsakymas kėlė kitus klausimus: jeigu ne Punkskas, tai tada kas ir kodėl? Viena iš priežasčių buvo moksleivio pasirinkimas perimti tėvų ūkį, gauti ES priemonę, o norint tai pasiekti reikia tenkinti vieną iš ES reikalavimų, t. y. baigti žemės ūkio mokyklą. Anot pirmininko, „tai visiškai suprantama. Žinome, kad Punsko licėjus nesuteiks būsimam ūkininkui reikiamo išsilavinimo. Būtina pasakyti, kad tai viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl moksleivis nesirenka mūsų licėjaus“. Kaip bebūtų, ši priežastis džiugina. Vadinasi, mūsų krašte kaimo sodybos klesti, nebėgama nuo gimtųjų namų, yra norinčiųjų išsaugoti tėvų žemę, tęsti šeimos tradicijas. Kitų moksleivių

priežastis – išvykti iš šio krašto ir gyventi visiškai kitoje aplinkoje. „Rinkdamiesi, pavyzdžiui, Suvalkų licėjū, taip jie pamažu siekia įgyvendinti savo norus“, – pasakoja Aidis.

Šioje, pavadinkime, kelionėje dalyvavo Povilas Galinskas. Nors jis nepriklauso LLJS, bet kartais prisijungia prie šio krašto jaunimo veiklos. Povilą pažįsta dauguma kraštiečių, taip pat žino, kad jis yra vienas iš tų, kurie mokėsi ne Punsko licėjuje. Pokalbiuose su mokinių tėvais buvo ne kartą keliamas klausimas, kodėl Povilas ragina rinktis lietuvišką mokyklą, jeigu pats nėra jos baigęs. Jis tikino, kad mokytis kitoje, atseit geresnėje, Suvalkų mokykloje yra ne ką geriau. Nors kiekvienoje mokykloje esą privalumų ir trūkumų, tačiau jokia kita negali suteikti to, ką duoda Punsko licėjus. Šiai mokyklai reikia jaunimo, kuris puoselėtų savo gimtąją kalbą, ugdytų tautinę savimonę, o veikloje po pamokų lavintų savo gebėjimus, semtųsi iš jos malonumo ir naudos. Kiekvienos mokyklos lygis priklauso nuo joje besimokančių mokinių ir jai vadovaujančių asmenų.

Kalbant apie kitą LLJS veiklos pusę, ji jaučia atsakomybę už šio krašto lietuvių jaunimo atstovavimą užsienyje. Aidis yra Pasaulio lietuvių

bendruomenės ir Seimo komisijos narys. Jis atstovauja etninių žemių lietuviams, kartu su visais komisijos nariais sprendžia užsienio lietuvių klausimus. Šiuo tikslu du kartus per metus vyksta Seimo ir PLB komisijos posėdžiai. Jų metu priimami nutarimai ir duodamos rekomendacijos Seimui dėl užsienio lietuvių balso atspindėjimo įstatymuose. „Viena iš svarstomų temų yra pilietybės išlaikymo klausimo sprendimas. Mes rekomendavom Seimui priimti įstatymą dėl dvigubos pilietybės ir iš anksto nesikreipti į Konstitucinę Teismą, klausiant, ar šis įstatymas yra geras, t. y. – ar jis atitinka Lietuvos Konstituciją, ar ne. O įstatymas priimamas tik tuomet, jeigu jis neprieštarauja Konstitucijai. Na ir čia susiduriame su problema. Nors Seimui pagrįstai buvo pristatytas dvigubos pilietybės privalumas ir reikiamumas, jis iš karto kreipėsi į Konstitucinę Teismą. Norint priimti mūsų siūlomą įstatymą, reikia pakeisti Konstituciją. Vėlgi siekiant ją pakeisti, reikia suorganizuoti referendumą, į kurį turėtų atitekti didesnė dalis Lietuvos piliečių. Ir čia vėl kyla problema – didelis tautos abejingumas. Vienas iš suvažiavime dalyvavusiųjų pasakė labai svarbų dalyką, jog Lietuvos Konstitucija griau-na savo tautą. Ji nėra sukurta tam, kad pilietybė būtų išlaikoma“, – pasakoja Aidis. Šiame posėdyje nebuvo keliamas Lenkijos lietuvių dvigubos pilietybės klausimas, kadangi jis nėra išspręstas ir virš jo kybo klausukas. „O ką jau mums kalbėti apie dvigubos pilietybės gavimą. Yra šimtai tūkstančių lietuvių, kuriems niekaip nepavyksta išspręsti pilietybės išlaikymo klausimo. Įsidėmėkime, kad tie tūkstančiai turi Lietuvos pilietybę ir stengiasi ją išlaikyti. Tai labai svarbu. Reikia suteikti pirmenybę spręsti pačią didžiausią problemą, o tik vėliau mums pradėti kalbėti“, – priduria pašnekovas. Gali būti, kad

šis klausimas bus išspręstas kitais metais po referendumo. Dėl niekaip neįvedamos galimybės balsuoti elektroniniu būdu iškyla kita problema – didelė tikimybė, kad užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai negalės dalyvauti balsavime. Taigi tik kitais metais bus sprendžiamas nuo daugelio metų diskutuotinas klausimas.

Šiomet Suomijoje vyko XV pasaulio lietuvių jaunimo kongresas (PLJK), kuriame dalyvavo net penki Lenkijos lietuvių atstovai. Pirmą kartą mūsų kraštiečiams buvo skirta daugiau vietų nei paprastai (viena arba dvi). Sunku pasakyti, kodėl šiomet jaunimui pasisekė, bet Aidis mano, kad šį kongreso organizatorių sprendimą galėjo lemti išsamus LLJS veiklos aprašymas, iškelti tikslai, įgyvendinti darbai bei renginių užmojai kiekvieną mėnesį. Verta priminti, koku tikslu kas kelerius metus rengiamas minėtas kongresas. Taigi PLJK organizuojamas suburti vienoje vietoje viso pasaulio lietuvių jaunimą, skatinti jį diskutuoti aktualiomis jiems temomis, spręsti užsienio lietuvių problemas. Šiomet suvažiavime dalyvavo 60 atstovų iš 16 pasaulio šalių. Aidis pasakoja, kad buvo jaučiamas žmonių atskirtumas. Pavyzdžiui, Kanados, Amerikos ar Lenkijos lietuviai skiriasi gyvenimo užsienyje (ne Lietuvoje) istorija nuo tų lietuvių, kurie išvyko iš Lietuvos palyginti neseniai ir visai kitais tikslais (siekti karjeros, geresnių gyvenimo ar darbo sąlygų). „Mūsų problemos buvo suprastos, bet daugumai iš jų visai negirdėtos, naujos, svetimos. Iš tiesų mes, kaip ir Kanados ar Amerikos lietuviai, jautėmės senbuviais tame kongrese. Mes koncentravomės į bendrus PLJK uždavinius, susitikimo

esmę, o štai neseniai išvykę iš Lietuvos emigrantai minėdavo šiek tiek kitas problemas. Matote, skiriasi jų ir mūsų, lietuvių, gyvenančių Lietuvos etninėse žemėse arba prieš Lietuvos nepriklausomybės atgavimą išvykusių, problemos. Mūsų žvilgsniai į Lietuvą skiriasi, tad ir požiūriai į tam tikrus dalykus ne visada sutapdavo“, – atvirauja pašnekovas. Pagrindinė diskusijų problema – ką daryti, kad iš Lietuvos masiškai neemigruotų lietuviai; kaip puoselėti tautinį tapatumą, gerinti ryšius su Lietuva. Kaip žinia, šiuo tikslu yra sukurtas projektas „Globali Lietuva“, siekiantis stiprinti užsienyje gyvenančių lietuvių tarpusavio ryšius ir ryšį su Lietuva, skatinti bendradarbiavimą su lietuviais, gyvenančiais kitose šalyse, garsinti Lietuvos vardą, domėtis jos reikalais ir pan. „Puikus projektas, tačiau problema ta, kad kongreso metu nebuvo pateikta idėja, ką daryti, kad lietuviai norėtų grįžti į Lietuvą. Buvo pastebimas toks bėgimas nuo pagrindinės susitikimo problemos. Esame rimta organizacija, tad kodėl negalime stengtis ieškoti atsakymų į klausimą? Vėlgi naujųjų laikų emigrantai

nejaučia, kad jie prisideda prie Lietuvos žmonių skaičiaus mažėjimo. Žinoma, kalbu apie nedidelę inteligentijos dalį, kuri tikrai daug yra pasiekusi, tačiau nemato problemos – kad per siekį tobulėti užsienyje prisideda prie bendro emigruojančiųjų skaičiaus. Aš juos visiškai suprantu ir nesu prieš karjeros siekimą, tačiau reikia suvokti, kad tai irgi yra viena iš migracijos priežasčių, – kalba LLJS pirmininkas. – Taip pat buvo paliesta nykstančių lietuvių bendruomenių užsienyje problema. Prieita išvada, kad privalome joms padėti kurstyti gyvavimą. Mes privalome su jomis bendrauti. O kur tokių yra? Štai, pavyzdžiui, Argentinoje, Urugvajuje.“

Aidis jau bendrauja su Pietų Amerikos lietuviais. Be to, apsiėmė ryšius užmegzti su Gruzijos ir Rusijos lietuviais. Pabrėžtina, kad tai nėra vienos sąjungos pokalbis su kita. Kol kas tai tik šnektos su paskirais žmonėmis apie galimybę svečioje šalyje įkurti bendruomenes, ieškoti būdų joms pradėti gyvuoti. Verta paminėti, kad kongreso dalyviai šiek tiek priekaištavo bendrai PLJK darbotvarkei. Ne vienas asmuo teigė, kad per mažai laiko skiriama

Iš kairės: Povilas, Aidis, Irena, Raimundas

diskusijoms, o daugiau formaliems dalykams (kongreso įstatų peržvelgimui, įvairioms procedūroms) arba pramogoms. Pastebėjus šią problemą, pasiūlyta suruošti balsavimą. Žinoma, toks įvyko, bet neigiami balsai persvėrė balsus tų, kurie siekė per kongresą daugiau laiko skirti diskusijoms. „Kitą kartą, 2021 m., kongresas vyks Punske. Mes patys pasiūlėme jį suorganizuoti Lenkijos lietuvių krašte. Punsku ir jo istorija susidomėta, nes ne visi buvo apie mus girdėję. Be to, pasistengsime, kad mažiausiai laiko būtų skirta biurokratiniais dalykams, o daug daugiau pokalbiams, diskusijoms. Bet turiu pridurti, kad Suomijo-

je turėjome išties įdomių pokalbių, pavyzdžiui, su Ryčiu Zemkausku arba Lietuvos krašto apsaugos karininke, tačiau labiausiai „užkibo“ didelio dėmesio skyrimas formaliems dalykams“, – pasakoja Aidis. Labai svarbu paminėti faktą, kad PLJK nemažai remia Užsienio reikalų ministerija (URM) Lietuvoje. „Tai ne mums ji turi duoti pinigų rimtam kongresui, o mes patys privalome ieškoti kitų būdų, kaip finansuoti didžiulį renginį, – mano pašnekovas. – Be to, šis faktas yra įtrauktas į įstatus. Bus diversifikuojami visi finansai. Turime baigti plėsti Lietuvą.“

Ruošimasis kongresui yra nemažas iššūkis ne tik LLJS, bet ir visai mūsų

bendruomenei. Bet, anot Aidžio, tai bus geras spyris LLJS pasispauti, susitelkti ties rimtu renginiu. Tikėtina, kad kito PLJK vedėja bus Irena Kovalevska (Irena Kowalewska), kuri „tikrai sugebės išlaikyti kongreso pulsą“. Iki 2021 m. dar yra laiko, tačiau jau dabar rūpinamasi, kad iki kongreso pavyktų atgaivinti apmirusias užsienio lietuvių organizacijas ir pažadinti naujas. Einama link to, kad punskiečiams pavyktų pakviesti atstovus ne iš 16, o iš, pavyzdžiui, 30 valstybių. Įgyvendinus šį tikslą būtų matomas padarytas didelis darbas ir pastangų žadinti viso pasaulio lietuvių rezultatas.

Punsko krašto bitininkų išvyka

PETRAS VITKAUSKAS

Rugpjūčio 5 d. vyko visos Lietuvos bitininkų šventė. Organizatorė – Lietuvos bitininkų sąjunga – kaip kasmet pakvietė į ją ir lietuvius bitininkus iš Lenkijos. Seinų ir Punsco bitininkų draugija surengė

išvyką į Paliūniškes (Panevėžio apylinkė) koordinuojant bitininkui Petru Vitkauskui. Joje dalyvavo 19 asmenų, tarp kitko, trys bitininkai naujokai: Valdas Pečiulis ir Juozas Grigutis iš Punsco bei Valdas Leonavičius iš Vilkapėdžių. Vykome Punsco mokyklos transportu ir privačiais automobiliais.

Dalyvavome iškilmingose mišiose, kur paaukotas ir pašventintas šių metų medus. Tarp kitų prie altoriaus buvo ir Punsco krašto bitininkų vėliava, o mes stovėjome dalyvių minioje su Lietuvos Trispalve, Vytimi ir užrašu „Punskas“.

Po mišių vyko trumpas draugijų prisistatymas aikštės scenoje, kadangi dėl vietos stokos nebuvo galima surengti eisenos. Punsco skyriaus veiklą pristatė bitininkas Petras Vitkauskas.

Po pertraukos prasidėjo oficialioji šventės dalis. Lankėme parodas, paskaitas, pardavimo stendus bei ilgai šnekučiavomės su Lietuvos ir kaimyninių šalių bitininkais. Stebėjomės, kad Lietuvoje bitininkystės reikmenys labai brangūs, o medaus supirkimo kainos didesnės nei Lenkijoje.

Pasigrožėję ir prisipirkę bitininkystės padargų bei reikmenų, kupini gerų išpūdžių susirinkome prie autobuso. Čia dar įvyko suneštinės bitininkų vaisės, pajavaintos „Rūtos“ restorano tradiciniais lietuviškais patiekalais. Pasistiprinę iškeliavome į Punkską.

Petro Vitkausko nuotr.

Kokia ca gaida?

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Šiemet Punsko dienas rugpjūčio 12-ąją pradėjo išskirtinė Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos suorganizuota XXIV lietuvių jaunimo estradinių dainų šventė. Tai buvo tikrai nepakartojamas renginys Lietuvių kultūros namų scenoje. Šventės pradžios laukė pilnutėlė salė. Atsivėrus scenos uždangai žiūrovus pasitiko mūsų krašto muzikuojantis jaunimas. Jau iš pirmo žvilgsnio buvo aišku, kad scenoje bus galima ne tik pasiklausyti moksleivių ir studentų dainų. Šventės vedėjas Artūras Berneckas trumpai papasakojo apie šių metų koncerto išskirtinumą. Žiūrovai suprato, kad bus galima taip pat stebėti iš anksto išrinktų trijų žaidėjų, t. y. Inos Pečiulytės, Sandros Pykytės ir Ginto Krakausko, kovą – dainų

konkursą. Konkursas buvo padalintas į tris turus: 1. Kokia ca daina? 2. Kap eina toliau? 3. Kokia ca gaida? Pirmajame trys žaidėjai, išgirdę dainos melodijos ištrauką, turėjo atspėti dainos pavadinimą. Antrajame trijulė bandė atspėti nebaigtos dainuoti dainos ištraukos žodžius. Trečiasis turas turbūt buvo sunkiausias – išgirdus daugiausia septynias natas reikėjo atspėti dainos pavadinimą ir atlikėją. Laimei, žaidėjams buvo pateiktos užduotų lengvinančios užuominos. Kiekviename ture reikėjo atspėti keturias arba penkias dainas. Kiekviena sėkmingai atspėta daina buvo gyvai atliekama scenoje. Žiūrovų ausis pamalonindavo nepaprastai gražiai

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

dainuojantis jaunimas: Adomas Kalinauskas, Diana Kogačiauskaitė, Simona Zubavičiūtė, Artūras Bagdonavičius, Anastazija Murauskaitė, Arnoldas Vaznelis. Kai kurias dainas papuošdavo scenoje spalvingai pasipuošę šokėjai: Karolina Petruškevičiūtė, Daiva Grigutytė, Milda Šliaužytė, Tomas Žilinskas, Tomas Venslauskas, Povilas Svetlauskas. Ir, žinoma, negalima nepaminti fakto, kad visą šventę lydėjo tik gyvos

muzikos garsai. Už ją dideli plojimai Aidžiui Staskevičiui, Viktorui Pykiui, Dariui Baliūnui, Lukui Kavaliauskui, Matui Pečiuliui ir Arnoldui Vazneliui.

Taigi kokias ca ne cik gaida, bet ir kokias ca konkurso nugalėtojas? Ogi buvo paskelbtos lygiosios – nugalėtojais tapo visi šventės dalyviai. Renginį vainikavo šokiai po atviru dangumi.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

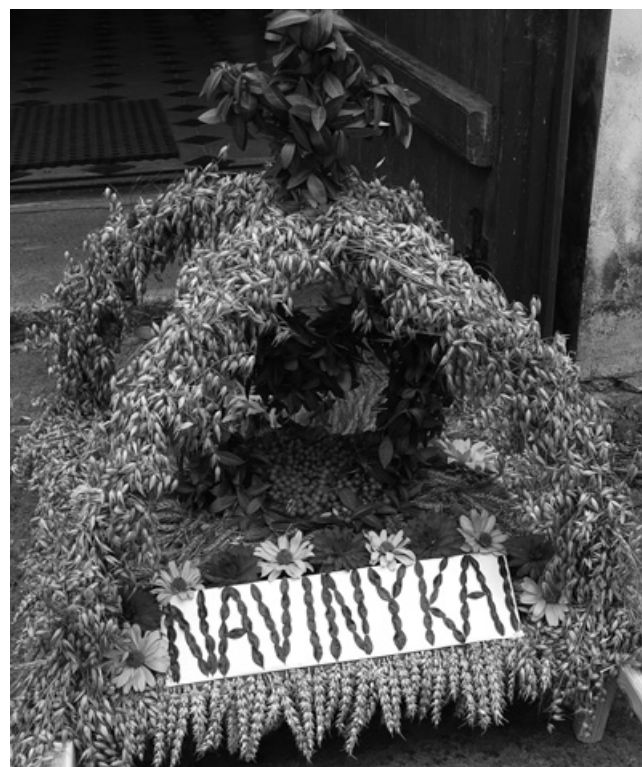
Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Žolinių vainikai

VALDAS ŽILIONIS

Žolinės

VALDAS ŽILIONIS

Žolinių metu vyko XXXIV tautodailės mugė, XII tarptautinis folkloro festivalis „Ausk, sesute, juostelas“, Lietuvos atlikėjų koncertai prie Punksko LKN ir kt.

Šventės rėmėjai: Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerija, Palenkės vaivadija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos kultūros taryba, Baltų kultūros ir mokslo paramos fondas.

„Kūrėjų pėdsakais Seinų ir Suvalkų krašte“

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Pas Lenkijos lietuvius šių metų balandį viešėjęs filologas, lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas ekspertas, kraštotyrininkas, kultūros istorikas, daugelio knygų ir vadovėlių autorius Benjaminas Kondratas iš Vilniaus Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje ir Punsko Kovo 11-osios licėjuje bendravo su mokiniais, pedagogais ir visuomenės atstovais, o Suvalkų „Vienybės“ klube – su miesto lietuviais. Svečias pristatė naujausią (16-ąją) savo serijos knygą „Kūrėjų pėdsakais Seinų ir Suvalkų krašte“. (Eidamas literatūros keliu, jis kasmet parašo naują knygą.) Daugiau kaip 43 metus dirbęs mokytoju, taigi turintis didžiulę patirtį Benjaminas Kondratas pedagogams pasiūlė parodyti, kaip galima sėkmingai mokyti lietuvių kalbos su jo parengtomis mokymo priemonėmis, surengti seminarų ir parodomųjų pamokų. Dalydamasis mokyklinio laikotarpio patirtimi, sakė, kad „tie metai nepraėjo veltui, mokykla man kvepia“. Pabrėžė, kaip svarbu visą gyvenimą skaityti knygas. Skaitymas turtina žmogaus vaizduotę, ugdo asmenybę, padeda rašyti, reikšti mintis ir kalbėti. Autorius pasakojo skaitymą pamėgęs dar mokydamasis karo metais pradinėje mokykloje. Vasarą ganydavęs vienintelę šeimos maitintoją karvutę ir galėjęs daug skaityti.

Knygos sutiktuvių dalyvių vardu Benjaminui Kondratui skirti šie žodžiai: „Sužavėjote mus savo darbštumu, jaunatviška dvasia, žvalia laikysena. Sėkmės ir sveikatos Jums!“

Su knygos „Kūrėjų pėdsakais Seinų ir Suvalkų krašte“ autoriumi Benjaminu Kondratu kalbasi Eugenija Pakutkienė.

Eugenija Pakutkienė: Papasakokite apie savo gyvenimą ir veiklą.

Benjaminas Kondratas: *Gimiau 1933 m. spalio 21 d. Tauragės apskrities Taurų kaime. 1940–45 m. mokiausi Tauragės pradinėje mokykloje, 1945–53 m. – Tauragės 1-ojoje vidurinėje mokykloje ir ją baigiau sidabro medaliu. 1953–58 m. studijavau Vilniaus universiteto Istorijos-filologijos fakultete lietuvių kalbą ir literatūrą. Baigęs studijas, 1958–59 m. dirbau Vilkaviškio rajono Virbalio vidurinėje mokykloje mokytoju, 1959 m. Linkuvos rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoju kultūros reikalams. 1960–61 m. buvau Druskininkų miesto vykdomojo komiteto Kultūros skyriaus vedėjas ir drauge iki 1970 m. Druskininkų 1-osios vidurinės mokyklos mokytojas. 1970–71 m. Kauno medicinos instituto Filosofijos katedroje dirbau asistentu. 1971–74 m. Vilniuje buvau Mokslų akademijos Istorijos instituto Filosofijos sektoriaus asistentas, A. Vienuolio ir 34-osios vidurinės mokyklos mokytojas. Nuo 1974 m. iki 2001-ųjų dirbau lietuvių kalbos ir literatūros mokytoju Vilniaus 40-ojoje vidurinėje mokykloje. 1994 m. prioritetine tvarka man pripažinta lietuvių kalbos mokytojo*

eksperto kategorija. Nuo 1960 m., dirbdamas mokyklose, vadovavau kraštotyrininkų, fotografų ir turistų būreliams Druskininkuose ir Vilniuje, nuo 1971 m. pradėjau intensyviai domėtis literatūrine kraštotyra. Nuo 2002 m. – pensininkas.

E. P.: Dirbdamas lietuvių kalbos ir literatūros mokytoju, parengėte ir įgyvendinote du lietuvių kultūros plėtrai ir visuomenės pažangai svarbius lituanistikos projektus.

B. K.: *Baigęs 1958 m. Vilniaus universiteto Istorijos-filologijos fakultetą, gavau filologo ir vidurinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros specialybės mokytojo diplomą. Tais pačiais metais pradėjau mokytojauti Kybartų rajono Virbalio vidurinėje mokykloje, nuo 1960 m. dirbau mokytoju Druskininkų I vidurinėje mokykloje. Lietuvių kalbos mokymo taisyklių projektą pradėjau kurti 1965 m. – stengiausi išmokyti taisyklingos ir gražios lietuvių kalbos, ypač rašybos ir skyrybos. Dirbdamas sumaniau parašyti mokiniams skirtą lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos taisyklių rinkinį. Sumanymas gimė Druskininkuose. Mokiniai, taisydami rašomuosiuose darbuose pažymėtas klaidas, turėdavo parašyti, kokią taisyklę pažeidė. Surasti vadovėliuose jų beveik neįmanoma – vadovėliai skirti tik vieneriems metams, vienai klasei, visų vidurinės mokyklos vadovėlių mokiniai negalėjo turėti,*

BENJAMINAS KONDRATAS

KŪRĖJŲ PĒDSAKAIS

SEINŲ IR SUVALKŲ KRAŠTE

todėl taisydavo, kaip išmanydavo – dažniausiai neteisingai, netiksliai, nepakankamai aiškiai. Sumaniau taisykles su pavyzdžiais diktuoti, o mokiniai užsirašydavo jas storiame sąsiuvinyje. Pasirodė, kad sudėtinga nustatyti, kurioje vietoje sąsiuvinyje taisyklę įrašyti, kad prirėkus galėtų ją greitai rasti. Reikėjo sudaryti sistemą, kad būtų aišku, kur įrašyti naują, kiek vietos

palikti kitoms įrašysimoms. Nusprendžiau pats parašyti nedidelį taisyklių rinkinį, jį išspausdinti ir išdalinti mokiniams.

Dirbdamas Vilniaus 40-ojoje vidurinėje mokykloje, 1981 m. savo lėšomis išleidau 200 rotatoriumi padaugintų rinkinelių, išdalinau mokiniams, kad galėtų jais naudotis namuose, ir pasirūpinau, kad kabinete pamokų metu mokiniai turėtų

jų ant suolo. Rinkinyje kiekviena rašybos ir skyrybos taisyklė pažymėta numeriu. Jos surašytos sistemingai tokia tvarka, kokia vidurinėje mokykloje nuosekliai mokoma lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos. Rinkiniu mokiniai rėmėsi, atlikdami klases ir namų darbus. Padėdavau mokiniui susirasti reikalingą taisyklę, konsultavau, vadovavau savarankiškam jo darbui. Taip sudarytos sąlygos mokiniams kuo daugiau dirbti savarankiškai ir siekti gerų rezultatų.

E. P.: Ačiū, kad ir mūsų mokyklų bibliotekoms padovanojote savo „Lietuvių kalbos taisykles“. Kaip Jums pavyko sudėti sudėtingas ir mažiau sunkias taisykles į vieną rinkinį – knygą?

B. K.: Rinkinį papildžiau ir 1986 m. išleidau dar du šimtus egzempliorių, o 1991 m. parengiau žymiai didesnės apimties rašybos, skyrybos ir kalbos kultūros rinkinį, kuriame pateikiau metodinių patarimų, kaip suprasti, suvokti sudėtingų rašybos ir skyrybos taisyklių esmę. Rankraštį pateikiau 1991 m. respublikiniam Lietuvių kalbos mokymo priemonių konkursui ir laimėjau I vietą. Knygas „Mokomosios lietuvių kalbos taisyklės“ ėmė leisti Švietimo ministerijos Leidybos centras – 1992–94 m. išleido keturias laidas 10–25 tūkst. egz. tiražu. Jos buvo perkamiausios iš visų tuo metu Leidybos centro leidžiamų knygų. 1998–2003 m. išleistos „Presvikoje“ trys „Lietuvių kalbos taisyklių“ laidos, o nuo 2005 m. 4–7 pataisęs ir papildęs išleidau savo lėšomis „Karmino“ spaustuvėje. 2005 m. toje pačioje spaustuvėje išleidau savarankiškam mokinių darbui skirtą knygą „Lietuvių kalba. Mokomosi knyga“. Pratimus jai parengė lietuvių kalbos mokytoja ekspertė Akvilina Jablonskienė. Knygoje po svarbiausių fonetikos ir morfoloģijos taisyklių pateikta tiek pratimų,

Iš kairės: Benjaminas Kondratas, LR konsulato Seinuose vadovas Vaclav Stankevič

kad juos savarankiškai atlikęs mokinyš susidarytų tvirtus rašybos įgūdžius. „Lietuvių kalbos taisyklių“ rinkinys tinka ne tik mokiniams, bet ir aukštesniųjų bei aukštųjų mokyklų studentams, kurie mokosi kalbos kultūros, žurnalistams, spaudos, radijo ir televizijos darbuotojams.

Metodų taikymo originalumu išsiskiriantis lituanistikos tyrimo darbas yra knygu „Lietuvių kalbos taisyklės“ rašymas, leidimas ir pagavimas. Dirbdamas mokyklose lietuvių kalbos ir literatūros mokytoju, ieškojau būdų, kaip efektyviau išmokyti lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos. Analizuodamas mokymo ir mokymosi rezultatus, sukūriau metodiką, kurios esmė – mokymasis. Mokinys gauna raštu užduotį išspręsti gramatikos uždavinį: įrašyti žodyje reikalingą raidę, sakinyje parašyti skyrybos ženklus – kablelį, dvitaškį, brūkšnį, klaustuką, šauktuką. Taip sukuriama probleminė situacija: reikia remtis konkrečia

rašybos ir skyrybos taisykle, kuri pažymėta „Lietuvių kalbos taisyklių“ rinkinyje numeriu. Ją rinkinyje suradęs ir pritaikęs, įrašęs reikalingą raidę ar skyrybos ženklą, virš jų parašo taisyklės numerį kaip uždavinio sprendimo atsakymą. Mokiniai turi daug rašyti, atlikti pratybių raštu klasėje ir namuose. Tam naudojami pratimai vadovėliuose ar dalijamųjų pratimų rinkiniai, bet jokiū būdu ne pratybių sąsiuviniai, nes jie žalingi – atpratina mokinius rašyti. Lietuvių kalbos vadovėlius vidurinei mokyklai rašantys aukštųjų mokyklų dėstytojai perkrauna juos teoriniais dalykais, reikalaujama išmokyti taisyklių formuluotes, jas „iškalti“ atmintinai. Gal todėl ir skundžiamasi, kad dabar mokyklas baigia daug neraštingų jaunuolių. „Lietuvių kalbos taisyklių“ rinkinį turintis mokinys mokomas suvokti taisyklės esmę, jos reikalavimus. Jam taisyklės reikia, kad išspręstų gramatikos uždavinį, taisyklių

numerių irgi nereikia mokyti atmintinai – dažnai taikomų taisyklių numeriai savaime įsimenami ir tampa taisyklės simboliu. Rinkinio privalumas tas, kad jis skirtas ne vienai klasei, vieneriems mokslo metams, o visai vidurinei mokyklai. Lietuvių kalbos instituto darbuotojai yra pavadinę šį rinkinį geriausių lietuvių kalbos vadovėlių vidurinei mokyklai. Yra lietuvių kalbos mokytojų, kurie apsiriboja tik siekimu „išeiti vadovėlį“, perkrautą teorinių dalykų, nepaliekančių laiko būtinoms pratyboms raštu. Bendraudamas su mokytojais lituanistais, raginu skirstyti vadovėlio temas į tokias, kurių būtina išmokyti, atliekant daug pratybių raštu, ir tokias, su kuriomis pakanka mokinius tik supažindinti. Bet kartais mokytojai skundžiasi, kad jų darbą tikrinantys mokyklų vadovai reikalauja „išeiti vadovėlį“, ne visada tikrina, ko išmokoma. Lietuvių kalbos mokymo metodika – ne mokslas, o kūryba, menas. Metodas geras tik tas, kuris duoda gerų rezultatų. Jei taip nėra, jo reikia atsisakyti. Savo sukurtais ir per keturis darbo dešimtmečius išbandytais metodais pasiekdavau gerų rezultatų ir buvau pripažintas lietuvių kalbos mokytoju ekspertu.

Rūpinuosi savo lituanistikos darbų sklaida Lietuvoje ir pasaulyje. Šimtą „Lietuvių kalbos taisyklių“ knygų dovanojau Tautinių mažumų ir išeivijos departamentui. Jų teko ne tik Lietuvoje gyvenančioms tautinėms mažumoms, bet ir Karaliaučiaus krašto lietuviams. Dar šimtą egzempliorių dovanojau Užsienio reikalų ministerijai, ir knygos pateko į Jungtines Amerikos Valstijas, Kanadą. „Lietuvių kalbos taisyklių“ įsigijo ir kelios lietuviškos šeštadieninės mokyklos Jungtinėse Amerikos Valstijose bei Karaliaučiaus krašte dirbantys lituanistai.

E. P.: Susitikimų metu pabrėžėte, kaip svarbu mėgti skaityti

knygas, nes dabar kompiuteris nu-konkuravęs knygų skaitymą. Kas paskatino Jus dalyvauti spaudoje, rašyti knygas?

B. K.: Mokydamasis vidurinėje mokykloje skaičiau daug knygų: žemesnėse klasėse – nuotykių, vyresnėse – geriausių Vakarų Europos, lietuvių ir rusų klasikų, todėl sekėsi rašiniai, tvirtėjo rašymo įgūdžiai. Dešimtoje klasėje 1952 m. iš rusų kalbos išverčiau Jevgenijaus Švarco veikalą „Sniego karalienė“, kurį suvaidino mano bendraklasiai. Labai patiko dėstytojos E. Kuosaitės Vakarų Europos literatūros paskaitos, tai Bendrojoje universiteto skaitykloje perskaičiau nemažai pasaulio klasikų kūrinių.

Dirbdamas Linkuvos rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoju kultūros reikalams, daug rašiau į rajoninę spaudą kultūros klausimais, o Druskininkuose gyvendamas ir dirbdamas dalyvavau ne tik rajoninėje, bet ir respublikinėje spaudoje. Eidamas Druskininkų miesto Kultūros skyriaus vedėjo pareigas, parašiau legendų apie Druskininkus ir apylinkes rinkinėlį, kad sanatorijų kultūrinio darbo organizatoriai nepasakotų kurorto svečiams banalių istorijų. Tuo metu pradėjau su savo rašiniiais dalyvauti J. Jušenaitės ir A. Medonio „Minties“ leidykloje leidžiamose informacinėse knygose apie Druskininkų kurortą. 1968 m. parašiau knygą „Po Druskininkus ir apylinkes“, kurią „Minties“ leidykla išleido lietuvių ir rusų kalbomis. Pradėjau bendradarbiauti su šia leidykla ir iki 1987 m. išleidau keturiolika knygų lietuvių, rusų, anglų, vokiečių ir lenkų kalbomis apie Druskininkus.

E. P.: Svarbus humanitarinės kultūros ir lituanistikos projektas gimė Jums dėstant mokykloje literatūrą. Kaip skatinote mokinius kūrybiniam darbui, rašiniams?

Kaip pats kuriate knygas?

B. K.: Kūrėjo, rašytojo asmenybė, gyvenimas, darbai mokinius domina kaip šaltinis jo kūrybai geriau suvokti: iš ko išaugo to ar kito autorius kūryba, kas ją veikė? Kokios jėgos skatino jo talentą, kas skėlė įkvėpimo kibirkštis? Įdomi ir buitiškoji sfera: kur ir kaip pagyveno, ką veikė, su kuo bendravo, draugavo, kaip realizavo savo kūrybos vaisius. Apie domėjimąsi kūrėjo gyvenimu V. Mykolaitis-Putinas yra pasakęs: „Tiesa, kad visi mes „žiūrime į žvaigždes“, visi stengiamės „kopti laiptais į dangų“.

Dirbdamas 1972–74 m. Vilniaus 34-ojoje vidurinėje mokykloje, popamokinei veiklai su mokiniais parinkau fakultatyvo temą „Literatūrinės Suvalkijos vietos“. Pasiūliau temas, pagal kurias mokiniai rengė referatus, juos skaitė fakultatyvo užsiėmimuose, o vasaros atostogų metu su mokytoju pėsti keliavo po literatūrinės Suvalkijos krašto vietas. Sukaupiau įdomios medžiagos ir vėliau pasiūliau „Minties“ leidyklai išleisti atskira knyga. Ketinau rašyti tik apie Sūduvos regiono kūrėjus, bet leidyklos vadovai pareiškė, kad prabanga vienam regionui skirti knygą. Todėl beveik 300 puslapių su nuotraukomis knygą parašiau apie visos Lietuvos – Dzūkijos, Sūduvos, Aukštaitijos ir Žemaitijos – regionų kūrėjus. Pirmą kultūrinės-istorinės atminties įprasminimo knygą „Kūrėjų pėdsakais“ išleido Vilniuje „Minties“ leidykla 1981 metais. Ji prasiveržė pro sovietinio Glavlito cenzūros gniaužtus – leidykla prisiėmė atsakomybę ir riziką už mažesnio tiražo minėtos knygos išleidimą. Joje pateikta daug oficialiuose leidiniuose nutylėtų, esamai santvarkai nepatogių kūrėjų biografijų. Reikalauta ir išakmiai drausta rašyti apie pasitraukusius į Vakarų ar gyvus kūrėjus, nes pastarieji įgautų visuomeninį skambesį

ar pripažinimą, o tai sudarytų prielaidas jiems pasitraukti nelegaliai ar kitaip į Vakarų. 15-os tūkstančių tiražas greitai dingo iš knygynų lentynų, dauguma pateko į bibliotekas ir šiandien – bibliografinė retenybė.

Iki 1989 metų parašiau knygos „Kūrėjų pėdsakais didžiuosiuose miestuose“ (Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose ir Klaipėdoje) rankraštį, kurį sudaro daugiau kaip 600 mašinraščio puslapių, tačiau, prasidėjus pertvarkai, „Minties“ leidykla rankraščio nebeprisiėmė, ir jis kol kas laukia papildymų ir publikavimo.

E. P.: Kaip su savais rašiniiais priėjote iki mūsų? Žinome, kad istorija domėjotės visada, kaip ir lietuvių kalba.

B. K.: 2002-aisiais pradėjau rašyti unikalią regionų ir kraštų „Kūrėjų pėdsakais“ seriją. 2004 m. išleidau 1 ir 2 „Kūrėjų pėdsakais“ knygas „Margų raštų“ leidykloje. Kitas savo lėšomis išspausdinau Vilniaus „Karmino“ spaustuvėje: „Su Gelgaudiškiu širdyje“, 2005 m.; „Kūrėjų pėdsakais“, 3 kn., 2006 m.; „Kūrėjų pėdsakais Marijampolėje, A–M“, 4 kn., 2008 m.; „Kūrėjų pėdsakais. Marijampolė, M–Ž“, 5 kn., 2008 m.; „Kūrėjų pėdsakais. Tauragė“, 6 kn., 2010 m.; „Kūrėjų pėdsakais. Pagėgių kraštas“, 7 kn., 2011 m.; „Kūrėjų pėdsakais Jurbarko krašte“, 8 kn., 2012 m.; „Kūrėjų pėdsakais Alytaus krašte“, 9 kn., 2013 m.; „Kūrėjų pėdsakais Druskininkų krašte, A–K“, 10 kn.; „Kūrėjų pėdsakais Druskininkų krašte, L–Ž“, 11 kn., 2014 m.; „Kūrėjų pėdsakais Lazdijų krašte, A–M“, 12 kn., 2015 m.; „Kūrėjų pėdsakais Lazdijų krašte, N–Ž“, 13 kn., 2015 m.; „Kūrėjų pėdsakais Jurbarko krašte“, II d., 14 kn., 2015 m.; „Kūrėjų pėdsakais Kalvarijos krašte“, 15 kn., 2016 m.; „Kūrėjų pėdsakais Seinų ir Suvalkų

krašte“, 16 kn., 2017 m.

Rašoma ir leidžiama „Kūrėjų pėdsakais“ serija yra unikalus, visuomenei reikšmingas, turinio naujumu išsiskiriantis lituanistikos tyrimo darbas, vykdomas savo lėšomis, negaunant atlygio už teksto kūrimą, redagavimą, nuotraukas ir spausdinimą. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutui praverčia šiose knygoose sukaupta medžiaga – jam dovanojau visas „Kūrėjų pėdsakais“ knygas.

E. P.: Koks serijos pagrindinis tikslas?

B. K.: „Kūrėjų pėdsakais“ knygų rašymas ir leidimas yra ir tiriama-sis lituanistikos darbas, rodantis lietuvių kultūros plėtros tendencijas. Knygoose pateikta biografinė ir bibliografinė medžiaga rodo, kaip Nepriklausomybės atkūrimas, žodžio laisvė ir saviraiškos galimybė paveikė mūsų miestuose, miesteliuose ir kaimuose kuriančius rašytojus, poetus, eiliuotojus, kraštotyros entuziastus. Lituanistikos, kultūros istorijos tyrėjams šios serijos knygos teikia daug vertingos medžiagos. Ryskėja ir tendencijos. Kaip sovietinės cenzūros ledus išlaužusi upė išsiliejo literatū kūryba, pasirodė daugybė poezijos knygų, almanachų, antologijų, prozos ir dramos darbų. O kiek parašyta ir išleista miestelių ir kaimų istorijų, darbų apie Lietuvai nusipelnčius švietimo, kultūros žmones, kovotojus už Tėvynės laisvę. Pasirodė daug darbų apie Lietuvos partizanų kovas prieš okupantus pokario metais, tremtinių kančias Sibire.

Parašytomis knygomis ir kitokia lituanisto veikla stengiuosi skatinti taisyklingos ir gražios lietuvių kalbos vartojimą mokyklose, literatū darbuose ir kituose veiklos baruose. Redaguojau savo 30 ir kitų autorių knygų: 13 eilėraščių rinkinių, 8 kraštotyros, 5 atsiminimų, 3

medicinos, 7 kitų sričių.

Mano knygos parašytos taisyklinga lietuvių kalba moksliniu, publicistiniu ir iš dalies beletristiniu stiliumi. Lietuvių kalbos taisyklių knygoose pateikiu gražių skyrybai mokyti sakinių pavyzdžių iš lietuvių literatūros klasikos. Redaguodamas literatū poezijos knygas, stengiuosi, kad būtų paisoma kirčiavimo normų: taisyklingai kirčiuojamas skiemuo derėtų su ritmo ir rimo reikalavimais. Ne vienas skaitytojas pastebėjo, kad mano knygas malonu skaityti, geras jų stilius. Pirmoje ir antroje „Kūrėjų pėdsakais“ knygo-se sukirčiuoti vietovardžiai, knygų prieduose pateikta lengvai suprantamų kirčiavimo taisyklių.

E. P.: Skelbiate rašinius ir spaudoje?

B. K.: Nuo 1956 metų respublikinėje ir rajoninėje spaudoje paskelbiau 362 publikacijas kultūros ir kitais klausimais, o 240 iš jų 2004–08 m. – apie lietuvių rašytojus. Be to, esu parašęs ir publikavęs „Versmės“ serijos knygoose, literatūrinuose almanachuose „Lėkimas virš žemės“, „Užkūrė aukurą Čiurlionis“, „Tautotyros metraštyje“ straipsnių apie Lietuvos kultūros ir meno kūrėjus.

„Kūrėjų pėdsakais“ serijos knygų sutiktuvės įvyko 65 bibliotekose, kultūros centruose, mokyklose.

„Kūrėjų pėdsakais Kauno pakraštyje ir Šakių krašte“ aptarta 15-oje vietų, „Kūrėjų pėdsakais Vilkaviškio žemėje, Mažojoje Lietuvoje“ – 8, „Kūrėjų pėdsakais Jurbarko krašte“ – 7, „Kūrėjų pėdsakais Alytaus krašte“ – 9. Vadovavau mokinių ir suaugusiųjų ekskursijoms literatūrinėmis vietomis Vilniuje, kitur Lietuvoje ir Karaliaučiaus krašte. Dalyvavau 22-ose Lietuvos radijo ir televizijos laidose, rašiau jų scenarijus, 14 iš jų – lietuvių kalbos kultūros klausimais.

E. P.: Kas paskatino Jus parašyti knygą apie sudėtingo likimo ir Lietuvai reikšmingą Seinų kraštą?

B. K.: Tai padariau, tęsdamas „Kūrėjų pėdsakais“ seriją: 12 ir 13 knygos buvo apie kaimyninių Lazdijų, o 15 – apie Kalvarijos krašto kūrėjus, todėl norėjau užbaigti rašymą apie kūrėjus pietvakarinėje Lietuvos dalyje.

Seinų kraštas XX a. pradžioje – didžiausia vertybė Lietuvai. Jis išugdė daug kunigų, per dešimtmetį veikusi spaustuvė skleidė lietuvišką žodį visai Lietuvai, neaplenkė nei vieno lietuvio.

Knygoje vyrauja kūrėjai kunigai, baigę Seinų kunigų seminariją. Jų parašytos, Seinuose įsteigtoje spaustuvėje išleistos knygos ir čia leisti laikraščiai XX a. pradžioje buvo neįkainojamas indėlis į visos Lietuvos kultūrą.

E. P.: Kaip sekėsi?

B. K.: Gerai. Knygą parašiau per pusę metų. Daug padėjo šio krašto šviesuoliai Janina Aleksaitė, Kazimieras Baranauskas, Birutė Jonuškaitė, Eugenija Pakutkienė, Juozas Sigitas Paransevičius ir Eugenijus Petruškevičius.

E. P.: Ar sunku buvo prikalbinti šių dienų kūrėjus rašyti savo biografias?

B. K.: Tik kelios moterys atsisakė tai daryti, – aiškino, kad esančios nevertos būti šioje knygoje šalia žymių kūrėjų.

E. P.: Ką pakeistumėte?

B. K.: Nieko. Uždarytieji šioje knygoje ten ir liks.

E. P.: Labai ačiū už pokalbį.

Išvyka į Augustavą

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Liepos 31 d. „Viltelės“ klubo globotiniai ir globėjai buvome nuvykę į Augustavą paplaukioti laivu. Sakoma, kad Augustavas – tai Lenkijos „Šiaurės Venecija“. Vienas iš svarbiausių gamtos ir istorijos paminklų mieste yra 1824–1839 m. nutiestas Augustavo kanalas, jungiantis Vyslos ir Nemuno upes. Miesto centre yra išlikusių vėlyvojo klasicizmo ir eklektikos stiliaus pastatų. Čia galima plaukti laivu Augustavo ežerynais ir įveikti kanalo šliuzus.

Pirmieji plaukiojimai laivu Augustave pradėti organizuoti 1953 m. Kasmet šia pramoga naudojasi 100 tūkstančių keliautojų. Reisi laivu prasideda balandį ir trunka iki vėlyvo rudens. Galima plaukioti 200 asmenų talpinančiais dviem laivais „Sajno“ ir „Serwy“ bei 330 vietų katamaranu „Swoboda“. Mes

Jūratės Zdanvytės nuotr.

plaukėme didžiausiu laivu „Swoboda“. Kelionė juo truko apie tris

valandas. Plaukėme iki Studenos per ežerus Necko (paviršius 400 ha, didžiausias gylis 25 m), Baltis (Białe; paviršius 480 ha, didžiausias gylis 30 m) ir Studena (paviršius 250,1 ha, didžiausias gylis 30,5 m), kuriuos jungia Augustavo kanalas. Kelionės programoje numatomas plaukimas šliuzais Augustavo miesto dalyje Pševienz (Przewieź) ir 20 minučių trukmės sustojimas Marijos šventovėje Studenoje.

Išvykos dalyvius lydėjo gera nuotaika. Vasaros diena buvo saulėta ir šilta. Dar ilgai atminty pasiliks gražūs vaizdai.

Ačiū Punsko savivaldybei už transporto parūpinimą bei Kanados lietuvių fondui už paramą ekskursijai surengti.

Jūratės Zdanvytės nuotr.

Tarptautinės sporto žaidynės

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Rugpjūčio 7 dieną Šilainėje vyko tarptautinės sporto žaidynės. Jose varžėsi du klubai: Marijampolės žmonių su negalia sporto klubas „Šešupė“ ir „Viltelės“ klubas. Sportininkai išbandė savo jėgas įvairiose rungtyse: bočios, žiedų, strėlių mėtymo bei žvejybos. Renginyje dalyvavo 25 asmenys. Žaidynėse neįgaliuosius pasveikino ir sėkmės linkėjo „Viltelės“ pirmininkė Vida Stankevičienė bei klubo „Šešupė“ vadovas Juozas Abramavičius.

Kaip ir kiekvieną sykį, renginyje netrūko sportinio azarto, daugybės gerų emocijų, lengvų nusivylimų ir pergalės šūksnių. Visi tarptautinių sporto žaidynių dalyviai buvo apdovanoti taurėmis ir medaliais. Strėlių mėtymo rungtyje I vietą laimėjo Giedrius Žilionis, II – Loreta Vasiliauskienė, III – Vladas Tamulevičius, visi „Šešupės“ klubo nariai. Žiedų mėtymo rungtyje „Šešupės“

Jūratės Zdanytės nuotr.

klubo nariui Juozui Klimašauskui pasisekė laimėti I vietą, II vieta atiteko Giedriui Žilioniui, III – Juozui Abramavičiui. Žvejybos kategorijoje I vietą laimėjo Valdas Makauskas

(„Viltelės“ klubas), II – Vladas Tamulevičius, III vieta atiteko Giedriui Žilioniui („Šešupės“ klubas). Bočią žaidė keturios komandos. „Viltelės“ klubui atstovavo: pirmoji komanda – Valdas Makauskas, Povilas Pajaujis, Gintautas Petruškevičius, antroji – Ramūnas Aleksa, Matas Zdanys, Onutė Grėbliūnaitė. „Šešupės“ klubo pirmajai komandai priklausė Giedrius Žilionis, Loreta Vasiliauskienė ir Juozas Klimašauskas, antrajai – Petras Mardosas, Gintaras Letkauskas, Vladas Tamulevičius. Bočios kategorijoje I ir II vietas atiteko „Šešupės“ klubui, III ir IV vietas laimėjo „Viltelės“ klubas. Po apdovanojimų vyko vakaronė prie laužo.

Norėtume nuoširdžiai padėkoti Pramogų ir poilsio centro šeiminkams už neįgalių žmonių šiltą priėmimą ir paramą. Jūsų dėka šis renginys jau kelerius metus iš eilės yra ypatingas.

Jūratės Zdanytės nuotr.

Pirmoji Nepriklausomybės kovų auka – Aleksandras Vainauskas (1897–1919)

GINTARAS LUČINSKAS

Kovose su Lietuvos priešais pirmasis Lietuvos kariuomenės karys Povilas Lukšys žuvo 1919 m. vasario 8 d., tačiau pirmoji auka Nepriklausomybės kovose – tai Aleksandras Vainauskas, tada vadintas atsargos milicininku, žuvęs 1919 m. sausio 16 d. kautynėse su iš Latvijos atvykusiais raudonarmiečiais Šiaulių apskrityje, Pašvitinio valsčiuje, Rimkūnų dvare.

1918 m. lapkričio 5 d. Vilniuje buvo sudaryta Lietuvos laikinoji vyriausybė, kuri lapkričio 11 d. išleido atsiūkumą į gyventojus, skatindama rinkti savivaldybes – komitetus. Šis atsiūkimas pasiekė Joniškėlio apskrities Pašvitinio valsčių vėlai. Tik lapkričio 24 d. bažnyčioje buvo paskelbta, kad trečiadienį į miestelį susirinktų visi gyventojai išrinkti savo valsčiaus lietuvišką valdžią. Susirinkimas lapkričio 27 d. vyko vadinamojoje rinkoje. Buvo išrinkta valdyba (iš 21 asmens). Ji iš savo tarpo išsirinko prezidiumą – valsčiaus komitetą. Komitetas gruodžio mėnesį surengė kaimuose ir dvaruose „dešimtinių“ rinkimus: po du iš kiekvieno kaimo. Tuo būdu sudaryta daugiau kaip 100 narių valsčiaus taryba. Kartu buvo renkami miestelio ir kaimų atsargos milicininkai, iš viso apie 150 asmenų būrys. Į valsčiaus miliciją priimti 7 kariuomenėje tarnavusieji vyrai. Likusiems apginkluoti buvo gauta keletas šautuvų iš Joniškėlio apskrities komiteto. Daug ginklų paaukojo gyventojai arba įsigijo patys milicininkai. Kitiems valsčiaus komitetas padalijo medžioklinius šautuvus. Pašvitinio valsčiaus komiteto

pirmininku išrinktas karininkas Jonas Bartasevičius (tarnavęs Rusijos kariuomenėje). Jis ėmėsi priemonių apsaugoti ramius gyventojus nuo plėšikų ir rengtis atremti išorinį priešą, nes valsčiuje vyko ir bolševikinė agitacija.

1919 m. sausio 6 d. Gegiedžių kaimė, darant kratą, milicininkas Adolfas Mažukna, besigindamas nuo pasikėsinusio jį nuginkluoti dar iš prieškarinių laikų žinomo vagiliaus Gusevo, jį nušovė. Bolševikuojantys nušautąjį Gusevą laikė „nekalta“ žuvusiu už politiką savo draugu ir pradėjo smarkiau bruzdėti. Tą bruzdėjimą nemažai paskatino ir jau arti Bauskės (Latvijoje) pasirodžiusios bolševikų kariuomenės dalys. Karininkas J. Bartasevičius sušaukė slapta susirinkimą, kuriame buvo nutarta visomis priemonėmis priešintis gresiančiam iš Latvijos pusės bolševikų pavojui ir vietinių bolševikuojančių asmenų terorui. Susirinkime dalyvavo apie 15 vyrų, kurie nusprendė priešintis ginklų. Neturintieji ginklų nutarė jų įsigyti ir į savo būrį kviesiti daugiau narių. Sausio 14 d. būryje jau buvo 20 asmenų.

1919 m. sausio 16 d. Žeimelio valsčiaus komiteto raudonosios milicijos būrys, pasikvietęs talkon iš Linkuvos ryšininką ir porą latvių, surengė ekspediciją į Pašvitinio valsčių. Norėdami baisyti atrodyti, apsimitė latviais ir, pašaliečiams girdint, šūkavo latviškai. Ekspedicijos tikslas – nuversti Pašvitinio valsčiaus komitetą, prisiplėsti turto, o svarbiausia – „konfiskuoti“ gyventojų turimus ginklus.

Gaujoje buvo 12 žmonių. Apiplėšę Višeikių kaimą, pasuko į Petrikonis, o pakeliui – dar į Rimkūnų dvarą. Čia iš dvaro nuomininko Rudžio Feldmano atėmė 80 rublių, žiūronus, skustuvą ir pareikalavo paruošti pietus. Apsistojimas užtruko ilgiau, nes surado ne tik maisto, bet ir lietuviško naminio alaus.

Nuskriausti Višeikių kaimo gyventojai skubiai nuvyko į Pašvitinį ir valsčiaus komiteto pirmininkui karininkui J. Bartasevičiui papasakojo apie raudonais raiščiais apsikarsčiusią gaują bei jų patirtas bėdas. Karininkas skubiai suorganizavo 9 žmonių būrį ir trimis vežimais patraukė į Rimkūnų dvarą, kad pašalintų įsibrovėlius. Atvykę prie Rimkūnų mokyklos, pradėjo apšaudyti raudonarmiečius, kurie ten puotavo. Jie, turėdami gerą priedangą mūriniame pastate, smarkiai atsišaudė. Tada būrio vadas J. Bartasevičius įsakė pastatą pulti iš visų pusių. Keli milicininkai vieškelio grioviu prislinko prie pastato, bet bolševikai juos sutiko stipria ugnimi. J. Bartasevičius pro langą įmetė į pastatą granatą, tačiau ji nesprogo. Iššaudę turėtas menkas, po 10–15 šovinių, atsargas ir supratę, kad pastato nepaims, partizanai pradėjo trauktis. Buvo lengvai sužeistas milicininkas A. Mažukna. Atsitraukiant bolševiko kulka kliudė partizaną A. Vainauską. Sužeistą jį bolševikai pribaižė šautuvų buožėmis. Susišaudymas su bolševikais prasidėjo apie 14 val. ir truko iki tamsos. Partizanai atsitraukė į Petrikonių kaimą, kur gavo artipilnę dėžę šovinių. Greitai

ir organizuotai surinkti 33 partizanai ir pakankamas kiekis šovinių, tačiau bolševikai iš Rimkūnų dvaro buvo jau spėję pasitraukti, pasinaudoję tamsa.

Vietos gyventojai pasakojo, kad pasišalindami bolševikai išsivežė du sužeistuosius, iš kurių vienas kelyje (Lauksodyje) mirė. Be to, jie paliko vieną užmuštą arklį.

Partizanai, pasiėmę žuvusių kovų draugą A. Vainauską, grįžo į valsčiaus komiteto būstinę. Kadangi artimiausiu metu Pašvitinio valsčius buvo užimtas bolševikų, Aleksandras Vainauskas palaidotas 1919 m. sausio 20 d. Pašvitinio miestelio katalikų parapijos kapinėse, tik artimiausių giminių palydėtas.

Nukautas partizanas A. Vainauskas buvo gausios lietuviškos šeimos narys. Jo tėvas Aleksas Vainauskas kilęs iš Žeimelio valsčiaus Pikčiūnų kaimo. Jis buvo du kartus vedęs. Pirmą kartą vedė Emiliją Svečiulytę (iš Linkuvos vlsč.) ir su ja susilaukė 5 vaikų: Petro, Salomėjos, Povilo (mirė kūdikis), Emilijos ir Igno. Pirmoji žmona, bekraudama javus, nukritusi nuo vežimo mirė. Netrukus, apie 1891 m., Aleksas Vainauskas vedė Uršulę Jonaitytę (iš Vaiškonių k., Pašvitinio vlsč.). Su ja taip pat susilaukė 5 vaikų: Kazio, Juozo, Aleksandro, Jono ir Onos. Vaikai nuo mažų dienų ėjo tarnauti pas ūkininkus, o tėvas Aleksas dirbo dvaruose kumečiu, pasenęs – padieniu darbininku pas aplinkinius ūkininkus. Tėvas mirė 1913 m., o motina 1928 m. vasarą.

Aleksandras Vainauskas gimė 1897 m. rugsėjo 27 d. Šiaulių apskrityje, Linkuvos valsčiuje, Judiškių dvare, kur tuo metu kumečiu tarnavo jo tėvas. Jis visai nebuvo lankęs mokyklos. Būdamas 14–15 metų, jau tarnavo pusberniu pas Šumnauską Vaiškonių kaime, o 1913 m. iki Kalėdų – pas Aleknavičių Petrikonių kaime. Buvo linksmo būdo, mėgo dainas ir pats gerai padainuodavo. Turėjo vieną silpnybę – jį traukė prie

šaunamojo ginklo. Jau pusbernis būdamas įsigijo medžioklinį šautuvą. Šventadieniais ar laisvu nuo darbo metu eidavo medžioti. Dažniausiai tik pasivaikščiodavo, bet parsinešdavo ir nušautų kurapkų.

Apie 1910 m. į Rygą buvo išvykęs Aleksandro motinos brolis Kazys Jonaitis. Tarnavo ten vežiku. Prasi gyvenęs jis įsigijo nuosavus arklius ir pats pradėjo samdyti vaikus vežėjais. Pas jį, kaip pas giminaitį, pirmiausia išvyko vyresnysis Vainauskų sūnus Petras. Jis netrukus išsikvietė ir seseris. Viena iš jų Salomėja ištekėjo už vyro vežiko Matikonio. Susiradus daugiau giminių Rygoje, ten pradėjo vykti ir kiti Vainauskų vaikai. Pirmiau išvažiavo Kazys ir Juozas, o 1914 m. – Aleksandras. Tėn beveik metus tarnavo pas svainį Matikonį vežiku.

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, visi Vainauskai pasiliko Rygoje, ir vienas po kito buvo pašaukti į Rusijos kariuomenę. 1915 m. pašauktas ir Aleksandras. Jis priimtas pėstininku ir kelis mėnesius pamokinus išsiųstas į Austrijos frontą. Kautynėse su austrais buvo sužeistas į koją ir ranką. Kulka nutraukė kairiosios rankos dviejų pirštų galus. Sąnariai užgijo, bet ant jų nebeaugo nagai. Pasveikęs buvo gražintas į frontą, bet pateko į austrų nelaisvę. Nelaisvėje teko mątyti daug vargo ir kęsti badą. Sugrįžęs pasakojo draugams, kad ne kartą teko valgyti arklių plaučius ir kepenis, kurių retkarčiais duodavo belaisvius saugantys austrų kareiviai. Karui pasibaigus, išleisdami iš stovyklos, austrai aiškino buvusiems belaisviams, kad jiems teks susidurti su bolševikais, ir ilgai įtikinėjo prie jų nesidėti.

Iš nelaisvės Aleksandras sugrįžo 1918 m. lapkričio mėnesį beveik kartu su vokiečių nelaisvėje buvusiu broliu Ignu. Aleksandras buvo labai nusilpęs ir atrodė penketu metų vyresnis. Prisiglaudė pailsėti nuo nelaisvės vargų pas motiną, gyvenusią Pašvitinio valsčiaus Noršonių kaime. Prie jos gyveno mažametė sesuo

Ona. Sūnus Jonas tarnavo pas ūkininkus ir teikdavo mamai paramą. Aleksandras su Ignu apie mėnesį laiko maitinosi pas motiną ir aplankė artimiausius gimines. Po Kalėdų Ignas išėjo tarnauti pas ūkininką, o Aleksandras paliko Noršonyse. Jis rūpinosi gauti tarnybą kuriamoje Pašvitinio valsčiaus milicijoje. Kelis kartus buvo nuvykęs į valsčiaus komitetą prašyti priimti jį tarnybon, bet kaip neraštingas ir eilinis kareivis nebuvo priimtas, nes vietų apmokamojoje milicijoje jau nebuvo. Joje tarnavo gerai raštingi, buvę Rusijos kariuomenėje puskarininkiai.

1919 m. sausio 10 d. A. Vainauskas buvo priimtas pagalbinio milicininku kaimo milicijoje. Laukdamas geresnio likimo, uždarbiavo padieniu darbininku. Sausio 16 d. buvo atvykęs į Petrikonių kaimą pas Aleknavičių kapoti žabų.

Važiuojant Pašvitinio valsčiaus milicininkams į Rimkūnus, karininkas J. Bartasevičius, sustojus Petrikonyse, pakvietė kartu vykti kaimo milicininkus Aleknavičių ir Petrikonių. Sužinojęs apie bolševikų puolimą A. Vainauskas, pats ginklo neturėdamas, išprašė šautuvą iš Aleknavičiaus ir išvyko su jais į Rimkūnų dvarą, kur garbingai žuvo.

Nepriklausomybės metais A. Vainausko mirtis ilgą laiką buvo užmiršta. Pavėluotai išaiškinus šio partizano (atsargos milicininko) mirties istorinę reikšmę, nelengva buvo atkovoti jam tinkamą pagarbą. Pirmą kartą A. Vainausko žygiai aprašyti 1934 m. žurnale „Trimitas“ bei publikuota jo nuotrauka. Po to pradėta jį minėti ir jo nuotrauką dėti kartu su pirmomis Lietuvos kariuomenės aukomis. Paveikslai puošė Karo muziejaus ir Šaulių sąjungos sales.

1935 m. rugsėjo 18 d. KAM Lietuvos kariuomenės kūrėjų-savanorių komisija apdovanojo žuvusių kovose prieš bolševikus partizaną A. Vainauską Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (liudijimo nr.

9643). Apdovanojimas įteiktas broliui Jonui Vainauskui.

Pašvitinio valsčiaus sekretoriui V. Baniuliui organizuojant, 1937 m. Pašvitinio visuomenė partizanui A. Vainauskui pastatė paminklą. Jis atidengtas 1938 m. gegužės 22 d. Taip pat buvo surinkta lėšų ir paruoštas projektas paženklinti A. Vainausko žuvimo vietą Rimkūnų dvare.

„Kol nebuvo pradėta tyrinėti 9-ojo pėstininkų pulko užuomazgos – partizanų istorija, mūsų kariuomenėje vyravo tradicija pirmąją Lietuvos Nepriklausomybės kovų auką laikyti Kėdainių komendantūros kareivį Povilą Lukšį. Vėliau paaiškėjo, kad garbė savo eilėse laikyti pirmiausiąją kovų auką priklauso 9-ajam pėstininkų pulkui, nes A. Vainauskas žuvo 1919 m. sausio 16 d.“, – 1939 m. „Kario“ žurnale rašė ats. mjr. Petras Gudelis.

Po Nepriklausomybės atkūrimo Pakruojo rajono Pašvitinio miestelio viena iš centrinių gatvių pervadinta Aleksandro Vainausko vardu.

Šaltiniai ir literatūra:

1. LVIA, f. 1415, ap. 1, b. 11 (Pašvitinio RKB mirties metrikų knyga 1916–1920 m.). A. Vainausko mirties akto įrašo Nr. 10 / 1919 m.

2. P. Gudelis. *Partizanai – Nepriklausomybės kovų dalyviai. Karys. 1935 m. rugsėjo 12 d. Nr. 37, p. 855–856.*

3. K. Ambroziejus. *Pirmosios Pašvitinio partizanų kautynės su bolševikais. Karys. 1936 m. sausio 9 d. Nr. 2, p. 37–38.*

4. P. Gudelis. *Pirmiausioji kovų auka dėl Lietuvos Nepriklausomybės. Karys. 1939 m. rugpjūčio 24 d. Nr. 34, p. 985.*

5. J. Bartasevičius. *Pašvitinio partizanai. Karo archyvas, t. 8. Kaunas, 1937, p. 267–270.*

6. *Mūsų mirusieji. Policija. 1928 m. rugsėjo mėn. Nr. 9, p. 34, 39.*

7. P. Gudelis. *Vasaros rytų partizanai. Rimkūnų kautynės ir pirmoji partizanų auka. Trimitas. 1934 m. lapkričio 29 d. Nr. 48, p. 923–925.*

8. P. Gudelis. *Vasaros rytų partizanai. Trimitas. 1934 m. gruodžio 6 d. Nr. 49, p. 945–947.*

9. *Petrušaitis, Petras (redaktorius). Nepriklausomai Lietuvai. Čikaga, 1965, p. 100, 103–106.*

10. *Eimontas, Henrikas. Eidami tarnybą... Vilnius, 2000, p. 7.*

*Išmintinga, rūpestinga
Mama, močiutė ir promočiutė
Gražiai mokė anūkus, vaikus
Gimtąją žemę gerbti, mylėti,
Šventojo Rašto žodžio klausyti.
Be maldos ir svajonių
Ji gyventi negalėjo.
Daug gerų norų turėjo,
Visiems tik gero linkėjo.*

*Mes tikim, kad Jūsų geroji
Mamytė, močiutė, promočiutė,
Išėjus į amžinybę, naują Tėvynę suras,
Po didelių kančių, skausmų
Per žvaigždynus keliaus,
Dievą sutiks, kuris ją priglaus.
Lai lengva Jai būna Punsko žemelė...*

Dėl a. a. Julijos Jankauskienės mirties nuoširdžiai užjaučiame dukrą Onutę, sūnų Petrą ir brolių Juozą su šeimomis, Amerikoje gyvenančias seseris Genutę ir Danutę su šeimomis, Balstogėje gyvenančią seserį Onutę su šeima bei visus artimuosius. Giliam liūdesy tegul Dievas Jus visus paguos ir stiprybės daug duos.

Punsko mokytojai pensininkai

2017 m. liepos 19 d.
į amžinybę iškeliavo
A. A. ONUTĖ NEVULIENĖ
iš Vidugirių.

Nuoširdžius padėkos žodžius tariame ją gydžiusiems Janinai Paransevičienei iš Punsko ir Seinų ligoninės gydytojams, taip pat globojusioms medicinos seselėms. Ačiū Vidugirių ir Punsko gyventojams, giminėms ir artimiesiems už maldas, užuojautos žodžius, aukas ir velionės palydėjimą į paskutinę kelionę. Ypač nuoširdžiai dėkojame giesmininkams už gražiai atliktas giesmes, Punsko parapijos klebonui už atnašautas šv. Mišias.

**Sūnus Juozas, dukros Danutė, Elė,
Ona ir Genė su šeimomis**

2017 m. rugpjūčio 4 d.
į amžinybę iškeliavo
A. A. JULIJA JANKAUSKIENĖ
iš Didžiulių.

Nuoširdžiai dėkojame Punsko ambulatorijos gydytojams Janinai Paransevičienei ir Juozui Krakauskui bei „Carito“ medicinos seselei Onutei Paznėkienei už gydymą ir rūpestingą slaugymą. Dėkojame giesmininkams, giminėms, kaimynams, draugams, bičiuliams ir visiems, dalyvavusiems šermenyse bei laidotuvėse. Ačiū už giesmes, bendrą maldą, gėles, aukas, užuojautos žodžius ir velionės palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

Dukra, sūnus ir anūkai su šeimomis

Lietuvos ir Lenkijos ugniagesių pratybos

Interreg
Lietuva-Polska
 Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

PETRAS VITKAUSKAS

Rugpjūčio 18 d. 14.30 val. Punske prasidėjo Lietuvos ir Lenkijos ugniagesių pratybos. Tai tarptautinio ES projekto LT-PL-1R-017 tęsinys (projektas vykdomas nuo š. m. vasario 1 iki 2019 m. sausio 31 d.), plėtojant Lenkijos ir Lietuvos pasienio bendradarbiavimą, savanorystę, gerinant priešgaisrinę apsaugą. Projekto dalyviai: ugniagesiai savanoriai iš Krasnapolio, Punsko, Smalėnų, Seinų ir Kauno rajono ugniagesiai profesionalai. Projekto vertė 973543,20 eurų. Parama siekia 85 proc. (827511,71 eurų), savas indėlis – 15 proc. (146,031,49 eurų). Projekto tikslas: priešgaisrinio saugumo padidinimas šalims aktyviai bendradarbiaujant, kartu kovojant pavojais ir krizės atvejais, bei aukšto lygio paslaugų viešojo sektoriaus PL ir LT programos vykdymo plote prieinamumo padidinimas, gerinant infrastruktūrą (būtent perkant techniką), būtiną teikiant tarptautines paslaugas.

Valdo Žilionio nuotr.

Pratybų Punske, Kovo 11-osios gatvėje, tikslas buvo suteikti pagalbą pakliuvusiems į avariją (susidūrimas su elektros stulpu) trims lengvojo automobilio keleiviams. Dalyvavo Punsko policija, Punsko ugniagesiai savanoriai, talkino Krasnapolio,

Seinų, Smalėnų ir Kauno ugniagesiai, Seinų ligoninės greitoji pagalba. Avarijos vietą atvykę ugniagesiai apjuosė saugos juosta, policininkai užblokavo eismą gatvių sankryžoje. Gaisrininkai, atkirtę degančio automobilio akumuliatorių, supurškė jį putomis ir ėmėsi evakuoti sužeistus žmones (vieną lengviau, kitus du sunkiai). Prireikė panaudoti ugniagesių žirkles ir išlaisvinti sužeistuosius. Jie išvežti į Seinų apskrities ligoninę, o avarijos vieta sutvarkyta.

Pabaigoje Kauno ugniagesiai apdovanojo mūsų krašto gaisrininkus Stasį Vaičiulį ir Darių Valinčių padėkos diplomais už aktyvų bendradarbiavimą. Po to visi dalyviai pakviesti į vaišes.

Pratybas stebėjo grupė vietos gyventojų bei daug vaikų. Jie galėjo iš arti apžiūrėti gaisrininkų techniką, įlipti į automobilius, pasimatuoti šalčius ir pasidaryti nuotraukas.

Valdo Žilionio nuotr.

GERBIAMI „AUŠROS“ PRENUMERATORIAI!

Greitai pradėsime „Aušros“ prenumeratos rinkimo akciją ir vėl kreipsimės į vyresnius mūsų mokyklų moksleivius, kad jie talkintų šiame sudėtingame darbe. Taigi labai prašytume, kad įsileistumėte juos į namus ir užsiprenumeruotumėte šį jau daugiau kaip 55 metus leidžiamą mūsų žurnalą.

Taip pat galima atvykti tai padaryti į redakciją Punske arba Lenkijos lietuvių draugijos būstinę Seinuose. Užsiprenumeruoti galima ir bet kuriame Lenkijos pašte bei „RUCH“ S.A. kioskuose arba pavedimu į banko sąskaitą (numeris pateikiamas paskutiniame žurnalo viršelyje), parašant, už kurį leidinį mokama.

Nebūkite abejingi – prenumeruokite „Aušrą“! „Aušros“ prenumeratoriai turi teisę leidinyje nemokamai paskelbti sveikinimus savo artimiesiems jubiliejaus ar vardadienio proga!

Taip pat raginame prenumeruoti „Suvalkietį“ ir „Aušrelę“.

PARDUODAME RUDENINES AVIETES.

Priimame išankstinius
užsakymus.

Tel. 875161126

*Ne skaičiai nulemia metus, o mūs keliai, darbai ir mintys.
Tai, kuo praturtinam kitus, mokėdami save dalinti.
Tad liki visada tokia, kokią mes mylim ir pažįstam,
Su šypsena gera, jaukia ir siela, sklidina jaunystės!*

Garbingo jubiliejaus proga
Onutę Paznėkienę iš Punsko sveikina

Kmieliauskų šeima

*Susikaupė širdy ir išmintis, ir patyrimas,
Ir nueity dienų graži rimtis.
Lai būsimieji metai būna
Praėjusių brandus ir ilgas tęsinys!*

60-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai
sveikiname **Stasį Jančiulį** iš Žagarių.

Linkime daug gražių akimirų kasdienybėje, puikių laimėjimų darbų verpetuose. Tegul metų bėgimas, palietęs smilkinius, niekada nepakeičia akių ir širdies šilumos. Lai rankos greit nepavargsta, o gyvenimo takas tebūna ilgas ir šviesus.

Mama, žmona, dukros, žmonai ir anūkai

*Nors metai jau nusinesė daug džiaugsmo ir
svajonių,
Nors smilkinuos pražydo jau plaukų sruogelės
sidabru.
Laiminga būkite, sulaukus šitiek metų,
Kurie ne vien tik rūpesčius, – ir laimę atnešė kartu.*

Sveikiname **Adele Budzeikienę**
70-ojo gimtadienio proga.

Linkime sveikatos, kasdienio džiaugsmo,
ramybės, daug kūrybingų metų ir Dievo
palaimos.

*Dukros Jūratė ir Rūta bei sūnus Valdas su
šeimomis*

Lietuvos žiniasklaida

2017 08 09–08 23

Vasara – toks metų laikas, kai politinis gyvenimas Lietuvoje pastebimai sulėtėja. Juk pagrindinis „variklis“ Seimas ilsisi – nerengia posėdžių, nors oficialiai parlamento nariams atostogos nenumatytos, o bandymai ir Seimo parlamentarams oficialiai įteisinti atostogas nesulaukia palaikymo. Kalbama, kad dėl to, jog finansiškai tai nuostolinga.

Tuo metu ekonominės problemos – dėl emigracijos ir mažų atlyginių – vis labiau ryškėjantis darbuotojų trūkumas, be perstojo kylančios kainos, skurdas – išstisus metus jaudina šalies visuomenę. Visa tai atsispindi ir žiniasklaidoje.

Politikai ilsėjosi, tačiau dar prieš pusmetį prasidėjusi trintis tarp Seimo valdančiojoje koalicijoje esančios Ramūno Karbauskio vadovaujamos Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) ir Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) vyko ir toliau.

Prieš pusmetį naujuoju socdemų vadovu tapęs Gintautas Paluckas iškart pareiškė, jog socialdemokratai nebus „didesnio brolio“ Seime lengvai stumdomi: „valstiečiai“, jei norės, kad koalicija išliktų, turės daug atidžiau įsiklausyti į LSDP frakcijos nuomonę. Vėliau G. Paluckas netgi suorganizavo partijos narių apklausą, kaip turėtų pasielgti socialdemokratai: likti opozicijoje ar pasitraukti iš jos. Dauguma Seimo narių socialdemokratų (13 iš 19) pasisakė už tai, kad koalicija turi likti. Socialdemokratai yra delegavę ūkio, užsienio reikalų ir teisingumo ministrus.

Tuo metu partijos 60 skyrių apklausų rezultatai turėtų paaiškėti iki rugsėjo 20 dienos, o tada būtų

sprendimas dėl koalicijos likimo. Jau turimi rezultatai rodo, kad iš 18 apklaustų skyrių 14 pasisakė už partnerystės su „valstiečiais“ nutraukimą.

Seimo rudens sesija prasidės rugsėjo 10 dieną, todėl LVŽS nepasiruošus laukti, kol išsispres reikalai socialdemokratų partijoje.

„Seimo valdančioji koalicija braška vis labiau: socialdemokratų apklausa gero nežada“, – rašė portalas Irytas. Lt. „Buvęs socialdemokratų lyderis Algirdas Butkevičius neatmeta galimybės peržiūrėti valdančiosios koalicijos sutartį su LVŽS. „Jeigu bus priimtas kategoriškas sprendimas, žiūrėsime, kaip šioje situacijoje pasielgti solidžiai, nesivadovaujant emocijomis, nes reikia galvoti apie politinio stabilumo išlaikymą, ir aišku: ar tai turi būti staiga įgyvendinamas sprendimas, ar gali būti pratęsta iki Naujųjų metų, kad padėtų valdančiajai daugumai priimti svarbius mokesčių reformos ir biudžeto įstatymus“, – naujienų agentūrai ELTA sakė A. Butkevičius. [...] A. Butkevičiaus teigimu, abi partijos, išliekant koalicijai, galėtų pasirašyti memorandumą, kad koalicijos tarybos darbotvarkę jos rengs pasikeisdamos, tokią praktiką esą taikė ankstesnė Vyriausybė. Jis teigia, kad dabartinę situaciją vertina dvejopai, viena vertus, partijos skyriai turi išnagrinėti, kaip socialdemokratams sekasi dirbti koalicijoje, kita vertus, tai būtina daryti atidžiai ir išsamiai.“

Tuo metu kalbėdamas su portalu delfi.lt apie galimus socialdemokratų veiksmus premjeras Saulius Skvernelis sakė net neabejojantis, koks bus priimtas socialdemokratų sprendimas – tikrai bus siūlymas trauktis iš koalicijos.

Jis teigė, jog reikia rengtis tokiam socialdemokratų sprendimui telkiant balsus Seime, kad rudens sesijoje būtų priimti būtini sprendimai. „Mes tikrai negalime laukti ir nelauksime, kad būtume pastatyti prieš faktą. Turime daryti viską, kas susiję su Vyriausybės stabilumu ir tuo pačiu valstybės stabilumu, kad išvengtume tokių galbūt galimų politinių krizių“, – teigė jis. „Dėl to, manau, kad turime užsitikrinti arba naujus partnerius, reikės tokio sprendimo, arba bent jau palaikymą pakankamo Seimo narių skaičiaus, kad būtų galima rudens sesijoje sėkmingai dirbti, o toliau žiūrėti, kokie variantai – tai mažumos Vyriausybė, nauja koalicija, ta pati koalicija su socialdemokratais. Viskas kol kas yra įmanoma“, – sakė ministrų kabineto vadovas.

Politologė Rima Urbonaitė LRT radijo komentare teigė, jog LSDP vadovas G. Paluckas „nusprendė pateisinti pirmininko vardą, imtis lyderystės ir skelbia koalicijai šachą“. Ir svarstė: kas toliau?

„Kokia partijos rehabilitacija vyks po to? Ar yra kokia strategija? Jei ji ir yra, tai tokiu atveju kyla abejonių, ar ką nors apie ją žino tie Seime sėdintys socialdemokratai. Ir kuo toliau, tuo labiau kyla įtarimų, kad tai jau ne tiesiog kova dėl ideologinių dalykų partijoje, tačiau elementari kova dėl vietos po partijos saule, t. y. tiesiog kova dėl valdžios. Paties G. Palucko komentarai kol kas iki galo neįtikina ir, panašu, nepasiekia tikslinės auditorijos. Viešumoje sukurtas įvaizdis, kad socialdemokratai viduje išsidraskė, komunikacija tarp pirmininko, frakcijos seniūno bei kitų gerokai stringa. O tai paneigiančių faktų mažoka. Bet

apskritai aukštas politinis IQ, kaip ir strateginis mąstymas, deja, jau tokia retenybė Lietuvos padangėje. Ir tai būdinga ne tik politikos naujokams. Griaunam, reformuojam, išeinam, atteinam, uždraudžiam. O kodėl, kam, kaip, kas toliau? Tie klausimai dažnai lieka kažkur parašėse“, – kalbėjo politologė.

O agentūros BNS užsakymu atlikta gyventojų apklausa rodo, jog nors dabartinė parlamentinė koalicija nėra populiari – kitos tvirtos alternatyvos gyventojai nemato. Kad dabartinė situacija Seime neturėtų keistis, mano 25 proc. piliečių.

Socialinės ir ekonominės problemos Lietuvos žmones „ėda“ be atostogų ir poilsio dienų. Ir šįkart žiniasklaidoje buvo gausu rašinių šiomis temomis.

„Lietuva neišlipa iš skurdo, – portale lzinios.lt rašė Roberta Tracevičiūtė. – Mūsų šalyje skurstant kas penktam žmogui valdantieji žada, kad padėtis turėtų keistis į gera, nes Vyriausybė ketina rimtai kovoti su socialine atskirtimi. Tačiau opozicijos atstovai sako neįžvelgiantys sprendimų, dėl kurių artimiausiais metais sumažėtų vargingiausiai besiverčiančių gyventojų.

Statistikos departamentas paskelbė, kad pernai skurdo rizikos lygis šalyje siekė 21,9 proc., t. y. apie 630 tūkst. gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos. [...] Daugiausia vargingai gyvenančių žmonių – kaime. Skaičiuojama, kad ten skursta 34,8 proc. žmonių.

Politikai sutinka, kad tokia padėtis – nenormali. Tačiau nuomonės apie tai, kaip ją pagerinti, išsiskiria.“

O portalas delfi.lt išanalizavo, kokia situacija su valstybės tarnautojų atlyginimais. „Lietuvoje fiksuojama sparčiausias kainų augimas visose ES šalyse, tačiau daliai darbuotojų algos laikomos įšaldytos nuo pat 2009 m. ir kažin ar artimiausiu metu padidės. [...] Jeigu tarnautojas neužima aukštesnų pareigų, neturi tiesioginio ar visos

įstaigos vadovo ir vertinimo komisijos narių malonės, užsitarnauti didesnį atlyginimą, priedą ar priemoną gali būti sudėtinga.

Kad ne visi valstybės institucijoje pradendantys darbą specialistai gali uždirbti bent kiek padoresnę algą, įsitikinti galima pavarčius darbo skelbimus. Štai, pvz., Kelmės r. apylinkės teismas ieško posėdžių sekretoriaus už pradinę 375 Eur algą („į rankas“), Kauno apygardos teismas taip pat ieško sekretoriaus, kurio alga prasidėtų nuo 412 Eur. Neringos Socialinės paramos skyrius, Valstybinės augalininkystės tarnyba Klaipėdos regione, Alytaus darbo birža ieško specialistų, kuriems siūlo atitinkamai 450 Eur, 469 Eur ir 487 Eur pradinę algą“, – rašė portalas.

Portalas „Rinkos aikštė“ iš Kėdainių apžvelgė, kokia situacija su darbu žemės ūkyje Kėdainių rajone. Anot žurnalisto Nerijaus Povilaičio, „trūksta norinčių bei sugebančių dirbti. Jaučiamas žymus ne tik aukštos kvalifikacijos specialistų, bet ir paprastų lauko darbininkų stygius. [...] Tušėjant kaimams, vis labiau didėjant emigracijos mastams netolimoje ateityje gali nutikti taip, jog žemės ūkio darbams ūkininkai samdys atvykėlius iš Rytų Europos šalių. Šiuo metu retas šalies ūkininkas nesusiduria su darbo jėgos trūkumu, vieni iš kitų bando pervilioti sunkiąją žemės ūkio techniką įvaldžiusius specialistus, jiems atlyginimą moka net ir žiemą, kai darbų ištis nėra daug. Visa tai daroma tam, kad išlaikytų žmones, motyvuotų juos likti Lietuvoje, užuot pasirinkus masine mada tapusią emigraciją. [...] Motyvuotos darbo jėgos trūkumas bene labiausiai jaučiamas ekologiniuose, daržininkystės bei sodininkystės ūkiuose. Ieškodami sezoninių darbininkų, ūkių valdytojai vis dažniau dairosi į jaunąją kartą, vaikus bei paauglius, už darbą laukuose jiems negaili pinigų. Preliminariais skaičiavimais dirbti netingintis paauglys per dieną gali užsidirbti apytiksliai apie dvi dešimtis eurų. Iš bedarbių, kuriuos atsiunčia Darbo

birža – naudos mažai“, – kalbėjo ūkininkas Vidmantas Kvedaras.

[...] Ūkininkas Virmantas Ivanauskas minėjo, kad per mėnesį dirbdamas kvalifikacijos nereikalaujantį darbą jaunuolis ūkyje gali užsidirbti apie 500–600 eurų. Anot pašnekovo, tai sąlyginė suma, nes žemės ūkyje atsiranda papildomų, nenumatytų darbų, tad padirbėti reikia ir po darbo, ir savaitgaliais. „Norintys dirbti visada laukiami“, – sakė V. Ivanauskas.“

Be abejo, tokią situaciją Lietuvoje, kai jau trūksta ne tik nekvalifikuotų darbininkų, bet ir vidurinėsios grandies specialistų ir net mokytojų, lėmė ne kas kita, o nemažėjanti emigracija. Ekonomistai čia įžvelgia net grėsmę šalies ekonominiam augimui.

„Lietuvoje vis labiau trūkstant darbuotojų, reiktų atsižvelgti į neįgaluosius, taip pat gerinti sveikatos apsaugą, kad darbingais išliktų ir vyresnio amžiaus žmonės, mano SEB banko vyriausiasis analitikas Tadas Povilauskas. Be to, pasak jo, trūkstant darbuotojų, vis daugiau užsieniečių pradės dirbti paslaugų sektoriuje“, – rašė delfi.lt. „Norint užtikrinti Lietuvos ekonomikos tvarumą, reikia imtis veiksmų. Atsakymas į klausimą, kaip mažinti emigraciją ir auginti Lietuvos populiaciją, tikėtina, nuspręstas šalies ekonomikos ateitį. Norint išsaugoti Lietuvos populiaciją reikia gerinti sąlygas vidurinei klasei. Tai galima būtų pasiekti darbo apmokestinimo mažinimu, mokestinėmis lengvatomis naujam verslui ir didinant galimybes susitaupyti senatvei“, – teigė DNB banko analitikas Povilas Stankevičius.

Lietuvos darbo biržai paskelbus, kad vidutinis mokytojų atlyginimas Lietuvoje 404 eurai, o ši specialybė – viena paklausiausių šių vasarą (šiuo metu ieškoma beveik 1400 pedagogų, iš jų beveik trečdalis ne kokiam užkampyje, o Vilniuje), žurnalistas Andrius Tapinas, kalbėdamas su portalu delfi.lt, sakė: „Jei taip, tai emigruočiau.“